Lyse Elnett

132 kV Gilja - Seldal

Nettilknytning av Gilja vindkraftverk

Fagrapport landskap, friluftsliv og reiseliv

Oppdragsnr.: 5164319 **Dokumentnr.:** **Versjon:** J04
2018-03-08

Norconsult

Oppdragsgiver:	Lyse Elnett
Oppdragsgivers kontaktperson:	Andreas Florian Ente
Rådgiver:	Norconsult AS, Vestfjordgaten 4, NO-1338 Sandvika
Oppdragsleder:	Kjetil Sandem
Fagansvarlig:	Kjetil Sandem (friluftsliv og reiseliv), Turid Stærnes (landskap)
Andre nøkkelpersoner:	Einar Berg, Åse Hytteborn, Grete Klavenes

Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent
J04	2018-03-08	Oppdatering mars 2018	Kjetil Sandem / Turid Stærnes	Turid Stærnes / Kjetil Sandem	Kjetil Sandem
J03	2017-03-20	For bruk etter oppdatering av visualiseringer	Turid Stærnes	Kjetil Sandem	Kjetil Sandem
J02	2016-12-21	Endelig versjon etter revidering	Kjetil Sandem og Turid Stærnes	Grete Klavenes og Einar Berg	Kjetil Sandem
J01	2016-11-29	Endelig versjon, for bruk	Kjetil Sandem og Turid Stærnes	Grete Klavenes og Einar Berg	Kjetil Sandem
B00	2016-09-22	Førsteutkast til oppdragsgiver	Kjetil Sandem og Turid Stærnes		

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

Sammendrag

Denne rapporten belyser virkningene for landskap, friluftsliv og reiseliv av de ulike alternativene for ny 132 kV linje mellom Gilja og Seldalsheia. Rapporten skal benyttes som grunnlag til Lyse Elnett sin tilleggssøknad for strekningen.

Landskap

Landskapet i tiltaksområdet er for det meste av middels verdi, bortsett fra området rundt Bynuten og Dirdalsstranda, som har noe høyere verdi enn de resterende områdene.

For tema landskap er de største negative konsekvensene knyttet til alternativet med fjordspenn over Ragsvatnet. Spennet krysser midt i det veldefinerte og åpne landskapsrommet, det må flymerkes og blir svært godt synlig i landskapet.

Tabell 1. Tabellen viser en sammenstilling av konsekvensgradene for tema landskap. Mange av strekningene får lik konsekvensgrad og det er derfor gjort en rangering av disse for å vise hvilket som anses for å være det beste på strekningen (1 = beste).

Delstrekning	Verdi	Omfang	Konsekvens	Rangering
4-A	Middels til liten	Middels til lite	Middels til liten negativ	-
3-C	Stor til middels	Middels negativt	Middels negativ	-
3	Stor til middels	Middels negativt	Middels negativ	-
2-CG / 2-C	Middels	Stor negativ	Middels til stor	3
2-E / 2-CE / 2-C	Middels	Middels negativ	Middels negativ	1
2-E / 2-D	Middels	Middels	Middels negativ	2
2-C	Middels	Middels til lite	Middels til liten negativ	-

Friluftsliv og reiseliv

De viktigste friluftslivsområdene i tiltakets influenssone er turområdene rundt Bynuten og Selvikstakken. I dette området er det et omfattende nettverk av merkede stier som er mye benyttet. Likeledes er det turområder med merkede stier i Dirdalen, men disse har lavere bruksfrekvens enn områdene ved Bynuten og benyttes trolig i stor grad av mennesker med mer lokal tilhørighet.

I tillegg til overnevnte turområder er Dirdalselva et viktig område i friluftslivssammenheng, da elva har en god bestand av laks og er av vesentlig betydning for sportsfiske etter laks i regionen.

Det er ingen større reiselivsaktører i influensområdet som blir påvirket i nevneverdig grad av en eventuell utbygging. Det meste av reiseliv i området dreier seg i hovedsak om dagsturer til Dirdalselva og turområdene ved Bynuten.

Tabell 2. Verdi- og konsekvensvurdering for regionalt friluftsliv.

Delstrekning	Verdi	Omfang	Konsekvens	Rangering
4-A	Middels – liten	Liten negativ-ubetydelig	Liten negativ	-
3-C	Stor – middels	Lite - middels negativt	Middels - liten negativ	-
3	Stor – middels	Lite - middels negativt	Middels - liten negativ	-
2-CG / 2-C	Liten / Middels-stor	Ubetydelig - lite negativt	Ubetydelig - liten negativ	2
2-E / 2-CE / 2-C	Liten / Liten / Middels-stor	Ubetydelig	Ubetydelig	1
2-E / 2-D	Liten / Liten-middels	Middels – lite negativt	Liten – middels negativ	3
2-C	Middels - stor	Liten negativ – ubetydelig	Liten negativ	-

Tabell 3. Omfang- og konsekvensvurdering for lokalt friluftsliv.

Delstrekning	Verdi	Omfang	Konsekvens	Rangering
4-A	Middels – liten	Liten negativ-ubetydelig	Liten negativ	-
3-C	Stor – middels	Lite til middels negativt	Middels til liten negativ	-
3	Stor – middels	Lite til middels negativt	Middels til liten negativ	-
2-CG / 2-C	Middels-liten / Middels-stor	Lite negativt	Liten negativ	2
2-E / 2-CE / 2-C	Liten / Middels – liten/ Middels-stor	Ubetydelig – liten negativ	Ubetydelig – liten negativ	1
2-E / 2-D	Liten / Middels	Middels – lite negativt	Middels – liten negativ	3
2-C	Middels - stor	Liten negativ – ubetydelig	Liten negativ	-

Innhold

1 Innledning 7
1.1 Bakgrunn for prosjektet 7
1.2 Innhold og avgrensning 7

2 0-alternativet og avgrensning av undersøkelsesområdet 8
2.1 0-alternativet 8
2.2 Undersøkelsesområdet 8

3 Metode og datagrunnlag 9
3.1 Metode 9
3.1.1 Verdi og statusbeskrivelse 9
3.1.2 Omfang 12
3.1.3 Konsekvens 14
3.2 Datagrunnlag 15

4 Tiltaksbeskrivelse 16
4.1 Stasjonsplasseringer 16
4.2 Traséalternativer 16
4.3 Riving 17
4.4 Riggplasser 17
4.5 Anleggsveier 18
4.6 Ryddebelte 19
4.7 Mastetype 19

5 Statusbeskrivelse og verdivurdering 22
5.1 Landskap 22
5.2 Friluftsliv 34
5.2.1 Turområder 34
5.2.2 Jakt og fiske 37
5.2.3 Reiselivsnæring 39
5.2.4 Verdivurdering friluftsliv 40

6 Omfang- og konsekvensvurdering 43
6.1 Landskap 43
6.1.1 Delstrekning 4-A, 3-C og 3 43
6.1.2 Alternativ 2-CG 48
6.1.3 Alternativ 2-E 49
6.1.4 Alternativ 2-CE og 2-C nordlig del 49
6.1.5 Alternativ 2D 51

6.1.6 Delstrekning 2-C sørlig del 52
6.1.7 Oppsummering 54
6.1.8 Effekter av riving 54
6.2 Friluftsliv og reiseliv 55
6.2.1 Delstrekning 4-A og 3-C 55
6.2.2 Delstrekning 3 55
6.2.3 Delstrekning 2-CG / 2-C og 2-E / 2-CE / 2-C 55
6.2.4 Delstrekning 2-E / 2-D 56
6.2.5 Delstrekning 2-C sørlig del 57
6.2.6 Oppsummering 58
6.2.7 Effekter av riving 58

7 Konsekvenser i anleggsfasen 60
7.1 Landskap 60
7.2 Friluftsliv 60

8 Avbøtende tiltak 61
8.1 Landskap 61
8.2 Friluftsliv 61

9 Referanser 62
9.1 Litteratur 62
9.2 Kontaktede personer 62

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for prosjektet

Lyse Elnett AS skal utarbeide en tilleggssøknad for ny 132 kV linje mellom Gilja og Seldalsheia. Bakgrunnen for tiltaket er behovet for nettilknytning av det konsesjonsgitte Gilja vindkraftverk.

Omsøkt 132 kV kraftledning vil på slutten av 2020-tallet inngå som del av nettet som forsyner uttakskunder under Gilja transformatorstasjon samt eksport av produksjon. I den forbindelse vil eksisterende Maudalslinjer bli revet.

Lyse Elnett AS søkte i 2011 om konsesjon for spenningsoppgradering til 132 kV av den eldste 50 kV linjen mellom Maudal og Rage, samt en videreføring av denne til Seldalsheia. Den nye linjen var tenkt å gå i samme trase som den eksisterende.

På bakgrunn av blant annet konsesjonssøknaden og innkomne innspill i høringsrunden, ble Lyse Elnett AS av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) bedt om å utarbeide en oppdatert konsesjonssøknad. Lyse Elnett AS har den siste tiden tatt en grundig gjennomgang av behov og muligheter, med det resultatet at en nå kommer med nye forslag til traseer. De løsningene som nå planlegges omsøkt er vist på kart i rapporten. Det er avklart med NVE at det ikke er behov for konsekvensutredning, men at søknaden må holde nivå tilsvarende en konsesjonssøknad som er utredningspliktig. Dette er bakgrunnen for at det innhentes fagrapporter.

1.2 Innhold og avgrensning

Denne rapporten har som mål å utrede de mulige konsekvensene den planlagte utbyggingen vil ha for landskapsbildet, friluftslivet og reiselivet i plan- og influensområdet.

Utredningen er gjennomført i henhold til plan- og bygningslovens krav om konsekvensutredninger, selv om dette altså ikke er påkrevd av NVE.

Landskap

Det skal gis en beskrivelse av landskapet tiltakene berører.

Det skal gjøres en vurdering av landskapsverdiene og vurderes hvordan tiltakene visuelt kan påvirke disse verdiene. Vurderingen skal ta hensyn til eksisterende inngrep i landskapet.

Det er i tillegg utarbeidet visualiseringer for de ulike alternativene. Enkelte utsnitt av visualiseringene er vist i denne fagrapporten.

Friluftsliv og reiseliv

Det skal redegjøres for viktige friluftsområder som kan bli berørt av anleggene. Dagens bruk av friluftsområdene skal beskrives.

Det skal vurderes hvordan anleggene vil kunne påvirke dagens bruk av områdene.

Reiselivsnæringen i området skal beskrives, og anleggets mulige virkninger for reiselivet skal vurderes.

2 0-alternativet og avgrensning av undersøkelsesområdet

2.1 0-alternativet

0-alternativet tilsvarer situasjonen i områdene, dersom kraftledningen ikke blir bygget. I denne utredningen tilsvarer 0-alternativet områdets tilstand i dag, med eksisterende inngrep blant annet i form av kraftledninger fra Seldal mot Frafjorden, fra Oltedal mot Dirdalen og videre forbi Gilja.

2.2 Undersøkelsesområdet

Med undersøkelsesområdet menes både selve planområdet (som omfatter det arealet som blir direkte beslaglagt som følge av tiltaket (dvs. mastepunkter og ryddegate for kraftledningstraseen) og influensområdet (det samlede området der en antar at verdier kan påvirkes av tiltaket). Influensområdet vil være ulikt fra fagtema til fagtema, og for friluftsliv og landskap vil influensområdet kunne være betydelig større enn selve planområdet.

Det er til dels stor variasjon når det gjelder synligheten av ledningen i landskapet. Eksempelvis vil den være synlig fra relativt lange avstander der den passerer åpne fjell- og heiområder, og her vil også influensområdet være størst. Selv i åpent landskap er det begrenset hvor stor visuell influens ledningen representerer når avstanden øker. I praksis vurderes denne til en avstand på maksimalt 5 km fra ledningen, men i dette prosjektet er det få eller ingen steder hvor ledningen vil være synlig på så stor avstand, men influensgrensen kan like fullt tjene som en rettesnor.

I kartene som følger rapporten fremgår det hvor byggherre planlegger (hoved)riggområder. Slik midlertidig arealbruk vil senere implementeres i tiltakets miljø-, transport- og anleggsplan. I denne fagrapporten vil derfor riggplassene vies noe mindre oppmerksomhet enn de permanente installasjonene.

3 Metode og datagrunnlag

3.1 Metode

Formålet med en konsekvensutredning er å belyse virkninger av det planlagte tiltaket for naturressurser slik at virkningene kan tas i betraktning i vurderingene av om det skal gis konsesjon til tiltaket, og eventuelt i den videre detaljplanleggingsfasen av anlegget.

Konsekvensutredningen er basert på metodikken i Statens Vegvesens håndbok V712; en systematisk, tredelt prosedyre bestående i en vurdering av verdier, omfang og konsekvenser i tiltakets plan- og influensområde (Vegdirektoratet 2014). Dette er den mest brukte metodikken for utredning av ikke-prissatte konsekvenser, og hensikten er å gjøre analyser, konklusjoner og anbefalinger enklere å forstå og lettere å etterprøve.

3.1.1 Verdi og statusbeskrivelse

3.1.1.1 Landskap

Temaet landskap omhandler de visuelle kvalitetene i omgivelsene og hvordan disse endres som følge av et tiltak, i dette tilfellet bygging av ny kraftledning. Temaet tar for seg hvordan tiltaket er tilpasset landskapet sett fra omgivelsene.

Landskapet i influensområdet beskrives med utgangspunkt i foto fra stedet og beskrivelse i henhold til Nasjonalt referansesystem for landskap basert på NIBIO (tidligere NIJOS´) inndeling av Norge i landskapsregioner, og på underregionnivå (Puschmann 2005). Boka Vakre landskap i Rogaland (Stavanger Turistforening 2009) er også benyttet som grunnlag for beskrivelse og verdivurdering.

Det er gjort en områdeinndeling i totalt seks delområder og hvert områdes overordnede landskapstrekk, karakter, skala og hvilke elementer som inngår i landskapet beskrives.

For vurderingen av landskapets verdi blir skalaen liten – middels – stor brukt. I noen tilfeller vil det også være hensiktsmessig å bruke mellomkategorier som f. eks. liten/middels og middels/stor. Utgangspunktet for verdivurderingen er at områder som er typiske eller vanlige for stedet har middels verdi. Noen områder inneholder visuelle kvaliteter som tilsier at verdien økes, eller omvendt, at landskapet har blitt redusert i verdi.

Tabell 4 Kriterier for verdivurdering av landskap. (Vegdirektoratet 2014, 1.1, håndbok V712).

	Liten verdi	Middels verdi	Stor verdi
Naturområder og naturpregete områder	- Områder med reduserte visuelle kvaliteter	- Områder med visuelle kvaliteter som er typiske/representative for landskapet i et større område/region - Områder med vanlig gode visuelle kvaliteter	- Områder med spesielt gode visuelle kvaliteter, som er uvanlige i et større område/region - Områder der landskapet er unikt i nasjonal sammenheng, herunder landskapsvernområder
Spredtbebygde områder	- Områder med reduserte visuelle kvaliteter - Områder hvor landskap og bebyggelse/anlegg til sammen gir et mindre godt totalinntrykk	- Områder med visuelle kvaliteter som er typiske/representative for landskapet i et større område/region - Landskap og bebyggelse/anlegg med vanlig gode visuelle kvaliteter	- Områder med spesielt gode visuelle kvaliteter, som er uvanlige i et større område/region - Områder hvor landskap og bebyggelse/anlegg til sammen gir et spesielt godt eller unikt totalinntrykk
Tettbygde og urbane områder	- Områder som bryter med byformen og utgjør et mindre godt totalinntrykk - Områder som har reduserte eller dårlige visuelle kvaliteter eller utgjør et mindre godt totalinntrykk	- Områder med vanlig gode visuelle kvaliteter - Områder som er tilpasset byformen og gir et vanlig godt totalinntrykk	- Områder som forsterker byformen og utgjør et spesielt godt totalinntrykk - Områder som har spesielt gode visuelle kvaliteter eller utgjør et spesielt godt totalinntrykk

3.1.1.2 Friluftsliv og reiseliv

Den allmenngyldige definisjonen av friluftsliv er ”opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelser” . For friluftslivsutøverne står opplevelsen i sentrum, og opplevelsen er en kombinasjon av den aktiviteten utøverne bedriver, de fysiske omgivelsene aktiviteten foregår innenfor, og andre utøvere i området. Aktivitetene må sies å være en sentral del av opplevelsen, og det kan derfor være hensiktsmessig å foreta en avgrensning i forhold til det som kan regnes som friluftslivsaktiviteter:

- nærmiljøaktiviteter (lek og opphold i grønne områder),
- fotturer/skiturer (kortere spaserturer eller flere dagers fotturer/skiturer)
- høstingsaktiviteter (jakt, fiske, sopp- og bærplukking),
- vannaktiviteter (bading, soling, padling, båtutfart)
- spenningsaktiviteter (dykking, klatring, rafting),
- aktiviteter i grenselandet mellom friluftsliv og fritid (dersom de foregår i naturomgivelser, f. eks. sykling, jogging).
- friluftsliv i tilknytning til motoriserte aktiviteter (f. eks. bading/fiske i forbindelse med motoriserte båtturer)

Nærmiljøaktiviteter, fotturer/skiturer, høstingsaktiviteter og i stor grad også vannaktiviteter kan betegnes som *tradisjonelle* friluftsaktiviteter, mens de øvrige aktivitetene kan betegnes som *moderne*. I denne utredningen vil det være fokus på tradisjonelle friluftslivsaktiviteter, da det er denne bruken som er knyttet til de områdene som vil bli berørt av tiltaket.

Konsekvensutredningen er basert på metodikken i Håndbok V712 (Statens vegvesen 2014). Som grunnlag for verdivurderingene er i tillegg kriteriene i DN-håndbok «Friluftsliv i konsekvensutredninger» (nr. 18 – 2001) blitt benyttet (tabell 5).

Tabell 5. Kriterier for verdivurdering av friluftsområder etter DN-håndbok nr. 18-2001.

Verdi	Kriterier
Svært stor	• Området er svært mye brukt i dag. • Området er ikke svært mye brukt i dag, men oppfyller ett av følgende kriterier: o Landskap, naturmiljø eller kulturmiljø har opplevelseskvaliteter av svært stor betydning. o Området er spesielt godt egnet for en enkeltaktivitet som det lokalt/regionalt/nasjonalt ikke finnes alternative områder til av noenlunde tilsvarende kvalitet. o Området har et stort mangfold av opplevelsesmuligheter i forhold til landskap, naturmiljø, kulturmiljø og/eller aktiviteter. o Området inngår som del av en større, sammenhengende grønnstruktur av svært stor verdi, eller fungerer som ferdselskorridor mellom slike områder, eller som adkomst til slike områder. o Området har svært stor symbolverdi.
Stor verdi	• Området er mye brukt i dag. • Området er ikke mye brukt i dag, men oppfyller ett av følgende kriterier: o Landskap, naturmiljø eller kulturmiljø har opplevelseskvaliteter av stor betydning. o Området er godt egnet for en enkeltaktivitet som det lokalt/regionalt/nasjonalt ikke finnes alternative områder til av noenlunde tilsvarende kvalitet. o Området har et mangfold av opplevelsesmuligheter i forhold til landskap, naturmiljø, kulturmiljø og/eller aktiviteter. o Området inngår som del av en større, sammenhengende grønnstruktur av stor verdi, eller fungerer som ferdselskorridor mellom slike områder, eller som adkomst til slike områder. o Området har stor symbolverdi.

Middels	• Området har en del bruk i dag. • Området er lite brukt i dag, men oppfyller ett av følgende kriterier: o Landskap, naturmiljø eller kulturmiljø har visse opplevelseskvaliteter. o Området er egnet for en enkeltaktivitet som det lokalt/regionalt/nasjonalt ikke finnes alternative o områder til. o Området inngår som del av en større, sammenhengende grønnstruktur av en viss verdi, eller fungerer som ferdselskorridor mellom slike områder, eller som adkomst til slike områder. o Området har en viss symbolverdi.
Liten	Området er lite brukt i dag. Området har heller ingen opplevelsesverdier eller symbolverdier av betydning. Det har liten betydning i forhold til den overordnete grønnstrukturen for de omkringliggende områder.
Ubetydelig	Ingen kjente friluftsinteresser (tiltaket er f.eks. foreslått i et industriområde, og vil ikke ha virkninger utover tiltaksområdet).

DN-håndbok nr. 18 (Direktoratet for naturforvaltning 2001) anbefaler at man vurderer et områdes verdi både på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå:

• Lokalt nivå: Kort eller ingen reiseavstand, området kan nås av brukerne i fritiden etter arbeidstid.

• Regionalt nivå: Reisetiden for eksisterende eller potensielle brukere er ikke lengre enn at den kan aksepteres for minst en hel dags opphold.

• Nasjonalt nivå: Reisetiden for eksisterende eller potensielle brukere kan være lang.

I denne rapporten vil en legge hovedvekten på vurderingen av områdenes verdi for lokalt og regionalt friluftsliv.

3.1.2 Omfang

3.1.2.1 Landskap

Omfanget er en vurdering av hvilke visuelle endringer tiltaket antas å medføre for de ulike miljøene eller områdene, og graden av denne endringen. En kraftledning vil påvirke et område gjennom direkte inngrep eller nærføring. En kraftledning vil i hovedsak endre det visuelle bildet av landskapet avhengig av ledningens lokalisering og dimensjon.

Omfangsvurderingene er et uttrykk for hvor store negative eller positive endringer det aktuelle tiltaket (alternativet) medfører for det enkelte område. Omfanget vurderes i forhold til alternativ 0, som er dagens situasjon. Tiltakets omfang vurderes på en skala fra stort positivt til stort negativt omfang.

I omfangsvurderingen omtales tiltakets tilpasning til de store linjene og formene i landskapet, landskapets sårbarhet og tiltakets synlighet. Plasseringen i seg selv gi inntrykk av henholdsvis anonymitet og blikkfang.

Det har ofte mye å si om landskapsrommet er preget av tekniske inngrep fra før og om det er nybygging eller parallellføring. Lysforhold og materialvalg kan også ha mye å si for om ledningen blir fremtredende i landskapet eller ikke. Lysforholdene varierer med årstidene og været. På regntunge og disige dager vil linene fremstå grå og matte, og tones ned i landskapet. Ved sterk sol, spesielt ved lav solposisjon på himmelen, vil linene reflektere lyset og tiltrekke seg oppmerksomhet. Dersom man ser langsetter kraftledningen og har sola i ryggen, vil mastene bli fremtredende mens linene nesten ikke vises. Med retning mot sola vil linene fremstå som markerte, mens mastene bare vises i mindre grad. Matting av liner og farging av master vil kunne redusere lysrefleksjonen.

Betrakteravstand og ståsted har mye å si for hva slags virkninger tiltaket får. Det er i denne utredningen lagt vekt på å belyse virkninger sett fra åpne partier med innsyn til kraftledningen, kryssingspunkter ved daldrag og over vann, føring langs vann og vassdrag, og opplevelse fra bebyggelse og vei.

Tabell 6 Kriterier for vurderinger av tiltakets virkninger (omfang) for landskap.

	Stort positivt omfang	Middels positivt omfang	Lite/ intet omfang	Middels negativt omfang	Stort negativt omfang
Tiltakets lokalisering og linjeføring	Neppe aktuell kategori	Tiltaket vil stedvis framheve landskapets/ stedets form og elementer, og tilføre landskapet nye kvaliteter	Tiltaket vil stort sett være tilpasset/forankret til landskapets/ stedets form og elementer	Tiltaket vil stedvis være dårlig tilpasset eller forankret til landskapets/ stedets form og elementer	Tiltaket vil være dårlig tilpasset eller forankret til landskapets/ stedets form og elementer
Tiltakets dimensjon/ skala	Tiltaket vil erstatte eller endre eksisterende veger eller anlegg slik at tiltaket vil stå i et harmonisk forhold til landskapets/omgivelsenes skala	Tiltaket vil erstatte/endre eksisterende veger eller anlegg slik at tiltaket vil stå i et noe mer harmonisk forhold til landskapets/ omgivelsenes skala	Tiltakets dimensjon vil stort sett stå i et harmonisk forhold til landskapets/ omgivelsenes skala	Tiltakets dimensjon vil stå i et lite harmonisk forhold til landskapets/omgivelsenes skala	Tiltakets dimensjon vil sprenge landskapets/ omgivelsenes skala
Tiltakets utforming	Tiltakets utforming vil framheve omgivelsenes kvaliteter/særpreg	Tiltakets utforming vil styrke omgivelsenes kvaliteter/særpreg	Tiltakets utforming vil stort sett være tilpasset omgivelsene	Tiltakets utforming vil stedvis være dårlig tilpasset omgivelsene	Tiltakets utforming vil være dårlig tilpasset omgivelsene

3.1.2.2 Friluftsliv og reiseliv

Omfangsvurderingene skal gi en beskrivelse av hvilke, og hvor store endringer tiltaket antas å medføre for friluftslivet og reiselivet i de berørte områdene. Omfanget vurderes i forhold til 0-alternativet, og for de samme områdene eller miljøene som er verdivurdert. Omfang angis på en femdelt skala som spenner fra stort positivt omfang til stort negativt omfang (Tabell 7).

Det er imidlertid viktig å være oppmerksom på at det ikke alltid er slik at et tiltak påvirker brukernes adferd, men det kan likevel ha betydning for deres tilfredshet med å bruke området. Dersom brukerne f.eks. ikke har gode alternativer, eller sterk tilhørighet til området, vil de kunne fortsette å bruke det, men med redusert utbytte.

Tabell 7. Kriterier for vurderinger av et planlagt tiltaks potensielle påvirkning (omfang) på friluftsliv og reiseliv (Vegdirektoratet 2014).

	Stort positivt omfang	Middels positivt omfang	Lite/intet omfang	Middels negativt omfang	Stort negativt omfang
Bruksmulig-heter	- Tiltaket vil i stor grad bedre bruks-mulighetene for området	- Tiltaket vil bedre bruks-mulighetene for området	- Tiltaket vil ikke endre bruks-mulighetene for området	- Tiltaket vil redusere bruks mulig-hetene for området	- Tiltaket vil ødelegge bruksmulig-hetene for området
Barriere for ferdsel og opplevelse[14]	- Tiltaket vil fjerne betyde-lige barrierer mellom viktige målpunkter	- Tiltaket vil i noen grad redusere bar-rierer mellom viktige målpunkter	- Tiltaket vil i liten grad endre barrierer	- Tiltaket vil i noen grad medføre bar-rierer mellom viktige målpunkter	- Tiltaket vil medføre bety-delige barrierer mellom viktige målpunkter
Attraktivitet	- Tiltaket vil i stor grad gjøre området mer attraktivt	- Tiltaket vil gjøre området mer attraktivt	- Tiltaket vil stort sett ikke endre områdets attraktivitet	- Tiltaket vil gjøre området mindre attraktivt	- Tiltaket vil i stor grad redu-sere områdets attraktivitet
Identitets-skapende betydning	- Tiltaket vil i stor grad øke områdets iden-titetsskapende betydning	- Tiltaket vil øke områdets iden-titetsskapende betydning	- Tiltaket vil stort sett ikke endre områ-dets identitets-skapende betydning	- Tiltaket vil forringe om-rådets identi-tetsskapende betydning	- Tiltaket vil ødelegge om-rådets iden-titetsskapende betydning

3.1.3 Konsekvens

Konsekvensene av et tiltak vurderes i forhold til 0-alternativet, og angis på en nidelt skala fra meget stor negativ til meget stor positiv konsekvens, og baseres på en sammenstilling av områdets verdi og tiltakets omfang slik figur 3-1 viser.

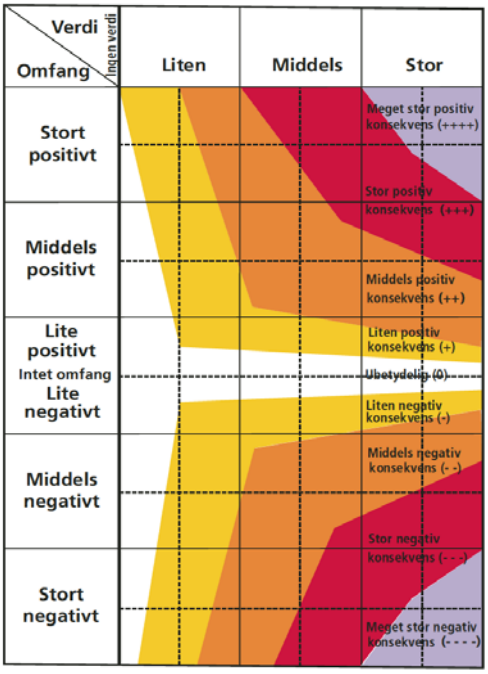

Figur 3-1. Konsekvensvifta (Vegdirektoratet 2014).

3.2 Datagrunnlag

Opplysninger om viktige friluftslivs- og reiselivsverdier er blitt innhentet fra kartdatabaser, relevante nettsider samt lokale myndigheter og turistforening.

Vurderingene av tema landskap er gjort på grunnlag av foto fra området, visualiseringer av ny ledning, litteratur, faglig skjønn og kartstudier. Visualiseringene er utført som fotomontasjer i programmet WindPRO kombinert med Photoshop.

Det er i tillegg gjennomført oversiktsbefaring i tiltaksområdet. Under befaring ble det tatt fotografier fra egnede standpunkt for senere utarbeidelse av visualiseringer. Fotografier fra Bynuten og Morkafjellet er innhentet fra oppdragsgiver.

Datagrunnlaget vurderes som tilstrekkelig for denne utredningen. For en fullstendig oversikt vises det til referanselisten.

4 Tiltaksbeskrivelse

4.1 Stasjonsplasseringer

I en fremtidig nettstruktur der 132 kV-ledningen erstatter eksisterende 50 kV Maudal 1 og Maudal 2, vil det bli behov for ny transformatorstasjon i Gilja-området. Flere stasjonsplasseringer er vurdert med tanke om å finne en trasé som er mest mulig hensiktsmessig i forhold til plassering av en fremtidig stasjon.

Transformatorstasjon på Seldalsheia blir først aktuelt i tilfelle både Gilja vindkraftverk og Sandnes vindkraftverk realiseres. Dette omfattes ikke av konsesjonssøknaden, og er følgelig heller ikke en del av denne utredningen.

4.2 Traséalternativer

Med bakgrunn av de mange trasealternativene Lyse Elnett AS har jobbet med, er det alternativene i kartet under som ønskes utredet videre (figur 4-1). I hovedtrekk står variasjonene mellom:

1. Rundt Morkafjellet (2-D). Alternativet ved å gå sør for Morkafjellet er for å unngå rasutsatte områder på Rage-siden av Ragsvatnet.

2. Gjennom Røyrdalen og langs Ragsvatnet (2-CE).

3. Gjennom Røyrdalen og i fjordspenn over Ragsvatnet (2-CG). Alternativet med fjordspenn er arbeidet frem med tanke på å unngå de rasutsatte områdene på Rage-siden av Røyrdalen uten å gå over fjellet.

På strekningen Dirdal-Rage i tiltakets østlige del og strekningen Rage-Seldal i tiltakets vestlige del er det kun omsøkt et aktuelt traséalternativ.

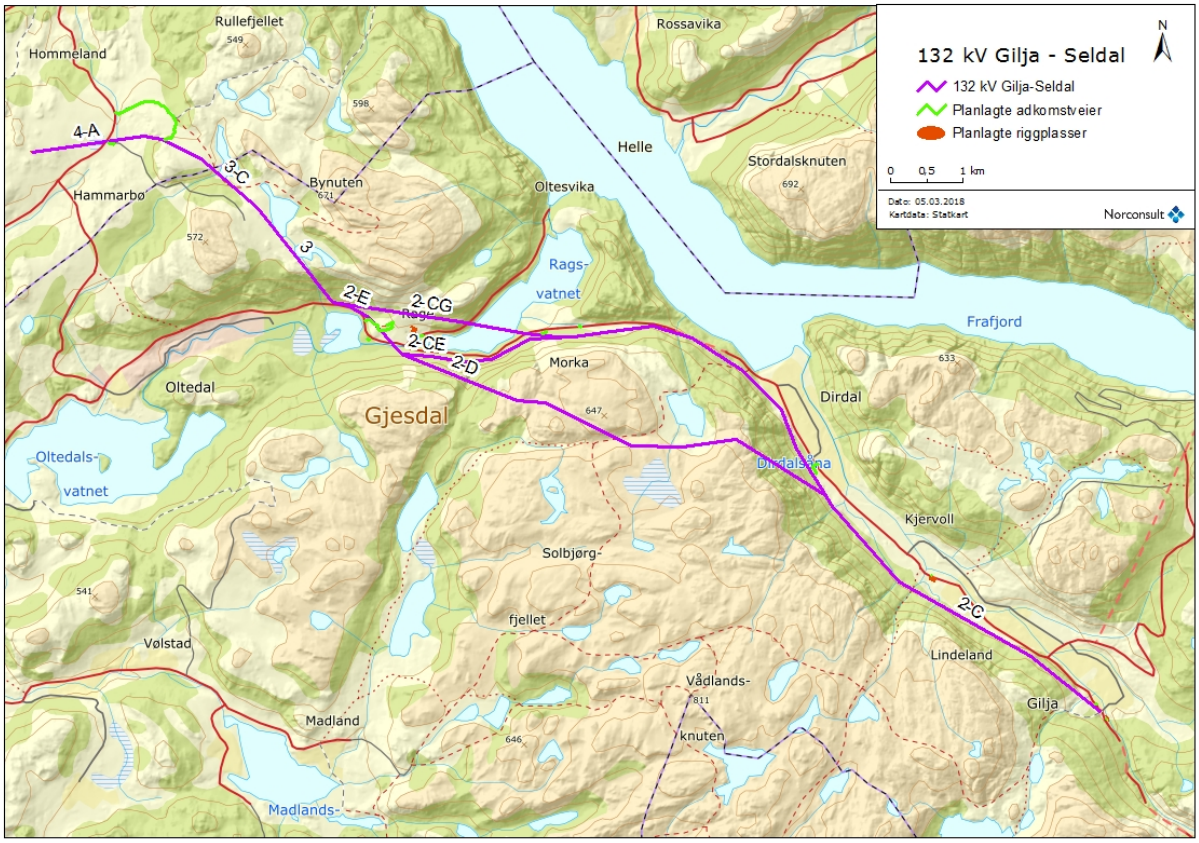

Figur 4-1. Utredningsområdet til tilleggssøknad 132 kV Gilja - Seldal.

4.3 Riving

Eksisterende 50 kV linjer, Maudal I fra 1930 og Maudal II fra 1949, vil høyst sannsynlig bli revet mellom 2025 og 2030. Eksisterende Gilja transformatorstasjon vil etter all sannsynlighet bli revet i samme tidspunkt, men dette vil avhenge av om planlagt vindpark i området realiseres.

4.4 Riggplasser

Det er under byggeperioden behov for riggplasser for lagring av materiell og utstyr, montasje av master samt for vinsjplass og trommelplass for utstrekking av linetråd. Enkelte arealer vil også bli brukt som helikopterlandingsplass for utflyging av master samt sement til fundamenter. Det legges i hovedsak vekt på å bruke arealer som allerede er opparbeidet. Hvis et areal må opparbeides under anleggsperioden vil det bli tilbakestilt til tilsvarende opprinnelig stand i ettertid hvis ikke grunneier ønsker annet, og det er gitt tillatelse til dette (tabell 8).

Tabell 8. Planlagte riggplasser for bygging av 132 kV Gilja - Seldal.

Riggplassnummer	Område	Beskrivelse
1	Giljagarden, odde i elv	Midlertidig riggområde på allerede opparbeidet grusplass.
2	Giljagarden	Midlertidig riggområde på fulldyrka jord
3	Monane	Midlertidig riggområde på innmarksbeite Helikopterlandingsplass
4	Dirdal	Midlertidig riggområde på innmarksbeite
5	Røyrdalen	Midlertidig riggområde på allerede opparbeidet plass.
6	Morka	Midlertidig riggområde på fulldyrka jord
7	Morka	Midlertidig riggområde i innkjørsel/skog
8	Rage	Midlertidig riggområde på allerede opparbeidet plass. Helikopterlandingsplass
9	Rage	Midlertidig riggområde på fulldyrka jord
10	Rage	Midlertidig riggområde i sandtak
11	Rage	Midlertidig riggområde i sandtak/fulldyrka mark
12	Seldalsheia	Midlertidig riggområde på åpen fastmark
13	Seldalsheia	Midlertidig riggområde på innmarksbeite
14	Seldalsheia	Midlertidig riggområde på innmarksbeite/ åpen fastmark
15	Varden	Midlertidig riggområde på åpen fastmark

4.5 Anleggsveier

Av anleggsveier forsøker en i størst mulig grad å benytte eksisterende veier. Hvis en vei må opparbeides under anleggsperioden vil det bli tilbakestilt til tilsvarende opprinnelig stand i ettertid hvis ikke grunneier ønsker annet og nødvendige tillatelser innhentes. Anleggsveiene må ha en bredde på tre til fire meter for å sikre nødvendig transport. For tilkomster til riggplasser der det vil være minimalt med trafikk, vil kjørespor være tilstrekkelig. Terrenget tilbakeføres i så fall så langt det lar seg gjøre til opprinnelig tilstand (tabell 9).

Tabell 9. Planlagte adkomstveier for bygging av 132 kV Gilja - Seldal.

Veinummer	Område	Bruk av vei
1	Giljagarden, odde i elv	Bruk og mulig oppgradering av eksisterende avkjørsel
2	Giljagarden	Bruk og mulig oppgradering av eksisterende avkjørsel og vei
3	Monane	Bruk og mulig oppgradering av eksisterende avkjørsel
4	Dirdal	Bruk og mulig oppgradering av eksisterende vei, evt bare kjørespor
5	Røyrdalen	Bruk og mulig oppgradering av eksisterende vei
6	Morka	Bruk av ny midlertidig veg
7	Rage	Bruk og mulig oppgradering av eksisterende vei
8	Rage	Bruk og mulig oppgradering av eksisterende vei, evt bare kjørespor
9	Rage	Bruk av ny og midlertidig veg
10	Seldalsheia	Bruk og mulig oppgradering av eksisterende vei og ny vei, evt bare kjørespor
11	Seldalsheia	Bruk og mulig oppgradering av eksisterende vei

4.6 Ryddebelte

Ryddebeltet ved parallellføring av ny linje med en eller to eksisterende ledninger, vil øke til henholdsvis ca. 45 og 60 meter (mot 25 og 35 meter i dag). Ryddebelte der ny ledning går i egen trasé vil være 26-30 meter, avhengig av hvilken mastetype som velges.

4.7 Mastetype

Traseen mellom Gilja og Seldalsheia går i svært varierende terreng med alt fra dyrket mark, svært bratt ur og strekninger som går over værutsatt høyfjell med høye klimalaster. Det er i prosjektet derfor vurdert forskjellige mastetyper som passer til forskjellige terreng. Valg av mastetype avhenger naturligvis også av trasevalg. Mastehøyden vil i snitt være 25 meter, og vil kunne variere mellom anslagsvis 20 til 30 meter. Avstanden mellom hver mast vil være omkring 250 meter, avhengig av terreng.

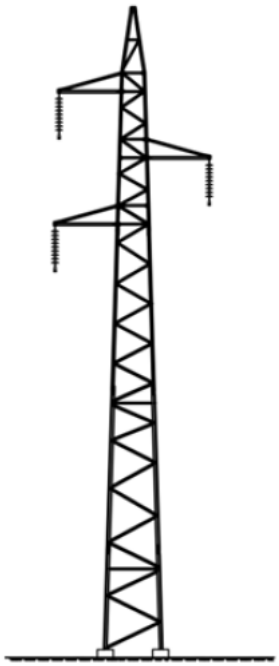

Gittermast i varmforsinket stål med trekantoppheng er tenkt brukt i strekninger med moderate klimalaster og der skråterreng og/eller fjell og ur er dominerende terreng for fundamentering. Mastetypen er valgt brukt mellom Gilja og fjordspenn (2-CG), kryssing av utløpet til Ragstjørna (2-CE) eller til traseen går opp på fjellet (2-D). Nødvendig rettighetsbelte er rundt 26 meter.

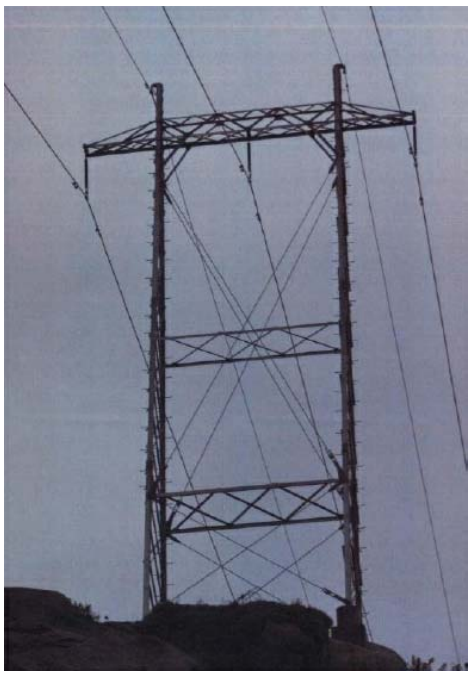

Innvendig bardunerte portalmaster med planoppheng er egnet for områder med høye klimalaster samt for kryssing av eksisterende traseer. Mastetypen er tenkt brukt frem til Seldalsheia fra der 2-D går opp på fjellet, der 2-CG har krysset Ragsvatnet og der 2-CE har krysset utløpet til Ragstjørna. Masteavstand 5m og ryddebelte på rundt 30m.

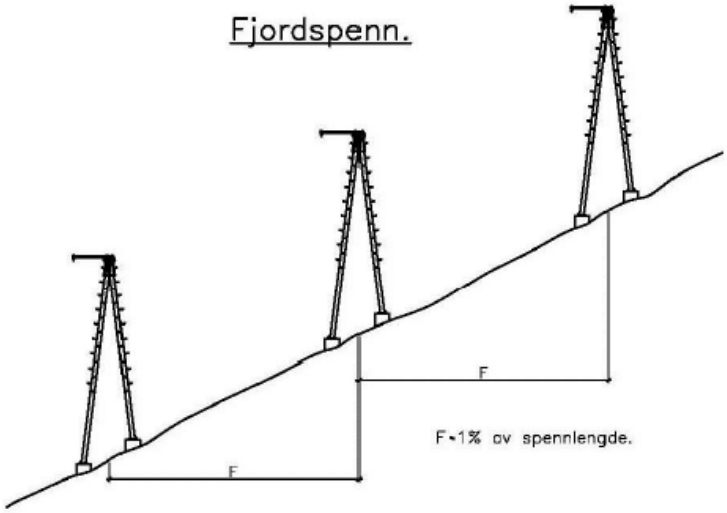

Fjordspennbukker vil kun være aktuelt på hver side av Ragsvatnet hvis trasealternativ 2-CG realiseres.

5 Statusbeskrivelse og verdivurdering

5.1 Landskap

Mesteparten av tiltaksområdet ligger i landskapsregion 22 Midtre bygder på Vestlandet (Underregion 22.2 Lysefjorden/Frafjorden) og de høyereliggende områdene på strekningen ligger i landskapsregion 18 Heibygdene i Dalane og Jæren, for det meste underregion 18.3 Jæren Fjellbygd, men en liten del av tiltaket ved fjellområdet Morka ligger i underregion 18.2 Bjerkreim/Sirdalsvatnet.

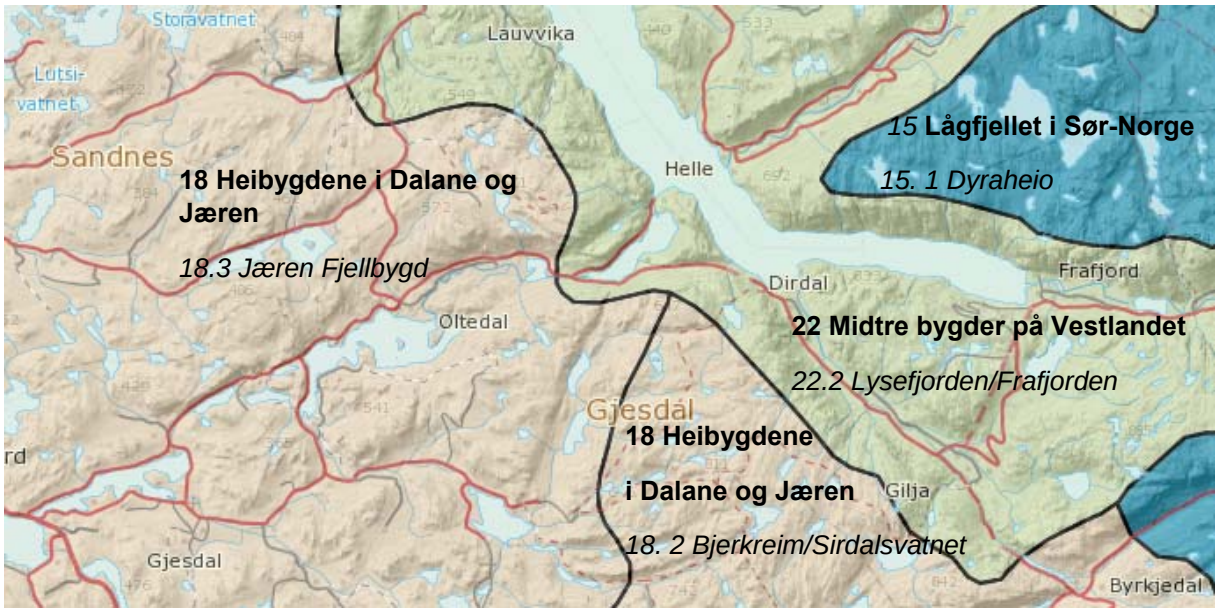

Figur 5-1 Landskapsregioner

Landskapsregionen som omfatter Dirdal, Røyrdalen og Ragsvatnet kjennetegnes blant annet av U-daler, fjorder og langsmale fjordsjøer i bunnen av landskapsrommene med bratte og høye fjellsider opp til storkupert hei og vidder eller topper av mer typiske glasiale fjellformer. Både langs fjordløpene og oppe i regionens fjellområder er det generelt lite løsmasser. Her dominerer et tynt og usammenhengende jorddekke i kombinasjon med nakne fjellflater og fjellblotninger. I de lavereliggende områdene er løsmassedekket likevel tykt nok til at landskapet får et frodig preg og det drives mye småskala jordbruk og husdyrhold i regionen. Kulturelementene i landskapet danner blikkfang og målbare dimensjoner i fjordlandskapene, uavhengig av om det er nyere bolighus eller eldre gårdstun. Blanding av nyere tiders arealbruk, som boligfelt, industrianlegg, offentlige-/private servicebygg, småindustri eller oppdrettsanlegg har de fleste steder skjedd i en mer eller mindre tilfeldig samrøre med mer tradisjonelle kulturmiljø.

Landskapsregionen som omfatter Morkafjellet, Bynuten, Kvelvane og Seldal kjennetegnes av det kuperte, nakne og løsmassefattige landskapet som gjør deler av regionen til den skrinneste av samtlige lavlandsregioner i Sør-Norge. Allikevel har regionens folk tvunget næring ut av en karrig utmark gjennom århundrer. Idag har mye av den tidligere ekstensive utmarksbruken opphørt eller avtatt over store deler av regionen, men fortsatt er beitepreget betydelig mange steder. Snaue og grasrike heier, hvor særlig omfattende sauebeite bidrar til å opprettholde et tradisjonelt og lysåpent beitelandskap, er typisk.

Det er gjort en områdeinndeling i totalt seks delområder for verdivurderingen av landskapet i området.

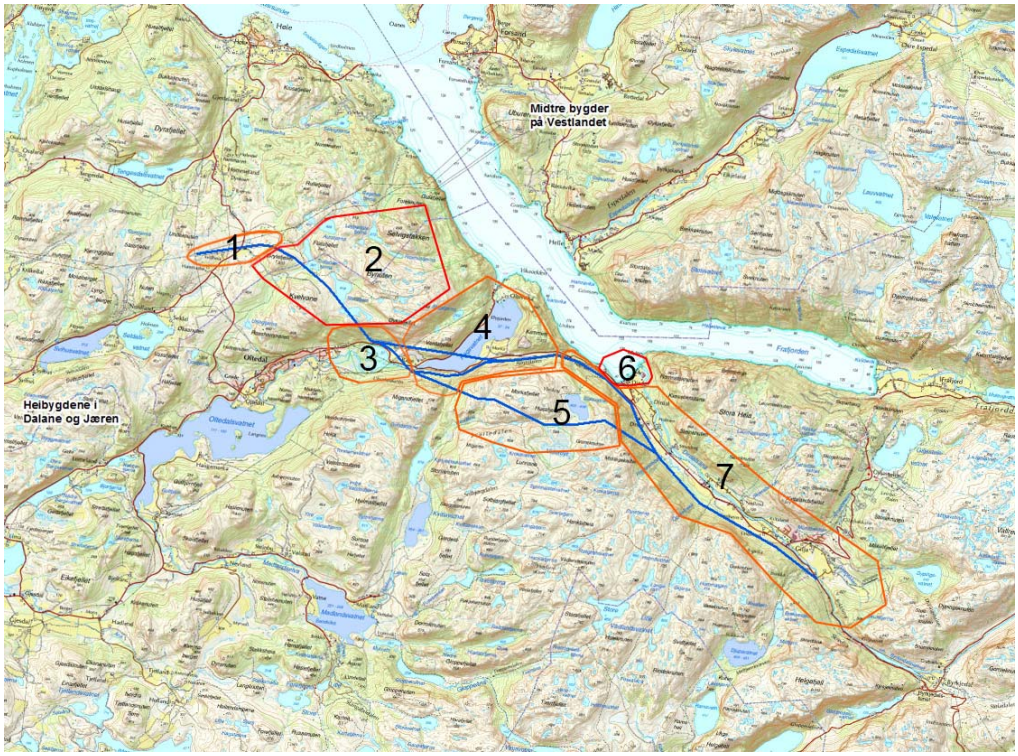

Figur 5-2 Delområder.

1 Seldalsheia

Delområde 1 omfatter landskapsrommet lengst vest i planområdet. Landskapet her har et åpent preg og består av jordbruksland og beitemark.

Figur 5-3 Området vest for Fv 508. Foto hentet fra Google Maps.

Figur 5-4 Området øst for Fv 508.

Landskapet her er representativt for regionen, men på grunn av de tekniske inngrepene av tre store kraftledninger som går parallelt gjennom landskapsrommet her, trekkes landskapsverdien noe ned. Verdien er vurdert til middels til liten.

2 Kvelvane-Bynuten

I boka «Vakre landskap i Rogaland» er landskapsområdet Bynuten – Lauvik i kategorien *Vakre landskap* og Gloppedalen et av områdene innenfor kategorien *Meget vakre landskap (Stavanger turistforening 2009)*.

Figur 5-5 Vakre landskap i Rogaland (Stavanger turistforening 2009).

Heilandskapet med snaumark, mye fjell i dagen og små vann og myrer er hovedinntrykket i dette delområdet. Det er få store inngrep i dette landskapsområdet. I dalen langs Trodlabekken og opp mot

Kleivane og høyfjellet, er landskapet preget av kupert beitemark og fjellbjørkeskog i et idyllisk og småskala kultur- og naturlandskap. Landskapet åpner seg når en kommer opp til vannene og her domineres landskapet av et større sammenhengende fjellplatå med til dels høye fjell, hvor Bynuten er en markert fjellprofil og det høyeste punktet. Fra Bynuten er det en storslått utsikt over store deler av Ryfylke og Jæren. Opplevelsesverdien av det fine natur- og kulturlandskapet i dette delområdet er stor. Delområdet vurderes å ha middels til stor verdi.

Figur 5-6 Utsikt sørover fra Bynuten.

Figur 5-7 Utsikt vestover fra Bynuten

Figur 5-8 Kulturlandskap langs Trodlabekken ned mot Seldal.

Figur 5-9 Utsikt sørøstover fra beitemarka på Steinbakken mot Bynuten og hytta mellom vannene. Det er vei fram til dette punktet.

3 Ragstjørna

Dette delområdet omfatter våtmarksområdet og naturreservatet Ragstjørna og nedover til kryssingen av Mågåna. I området er det mye løvskog, noe dyrka mark og grustak i tillegg til tjernet. Landskapsrommet oppleves mer lukket enn delområde 3 Ragsvatnet. Verdien er vurdert til middels.

Figur 5-10 Utsikt fra Mågåna mot nordvest. Grustaket kan skimtes til høyre i bildet. Ragstjørna ligger til venstre bak løvskogen. Området er ikke fritt for kraftledninger.

4 Ragsvatnet

Det åpne og veldefinerte landskapsrommet rundt innsjøen Ragsvatnet har fine landskapskvaliteter med de bratte fjellsidene, vannspeilet, kulturlandskapet og bekkene som stuper hvite ned dalsidene. Dessverre setter også store landskapsinngrep som steinbrudd og kraftledninger sitt tydelige preg på dette delområdet. Rassikringen langs veien er også et godt synlig element.

Figur 5-11 Den gamle brua er et fint element i landskapet ved kryssingen av Mågåna.

Figur 5-12 Utsikt mot Røyrdalen. Både steinbruddet, kraftledninger og rassikring er godt synlige elementer på en klar dag.

Uten de tunge landskapsinngrepene, hadde landskapsrommet her fått større verdi, men vurderes nå å være av middels verdi.

5 Morkafjellet

Dette delområdet utgjøres av fjellplatået på sørsiden av Ragsvatnet. Området byr på både naturlandskap (med blant annet naturvernområde Viermyr i sør) og kulturlandskap i form av gamle støler. Det er spor etter stølslandskap på Morkastølen i Svartdalen og ved Yleskog ved Yleskogvatnet/Stølsvatnet. Stølsvatnet ligger helt ut mot den bratte fjellkanten i øst før terrenget stuper ned mot Dirdal. På grasvollene i nordvestre ende av vatnet sto det i sin tid flere stølshus men bare to hytter står igjen der i dag. Området er typisk for regionen og er av middels verdi.

Figur 5-13 Svartedalen

Figur 5-14 Viermyr/Videmyr

Figur 5-15 Yleskogsvatnet / Stølsvatnet

6 Dirdalsstranda

Bebyggelsesstrukturen nærmest fjorden i Dirdal skiller seg fra bebyggelsesstrukturen i resten av dalen og er derfor trukket ut som et eget delområde. Nausta ned mot fjorden er et spesielt fint element i landskapet og området er gitt middels til stor verdi på grunn av sitt særpreg.

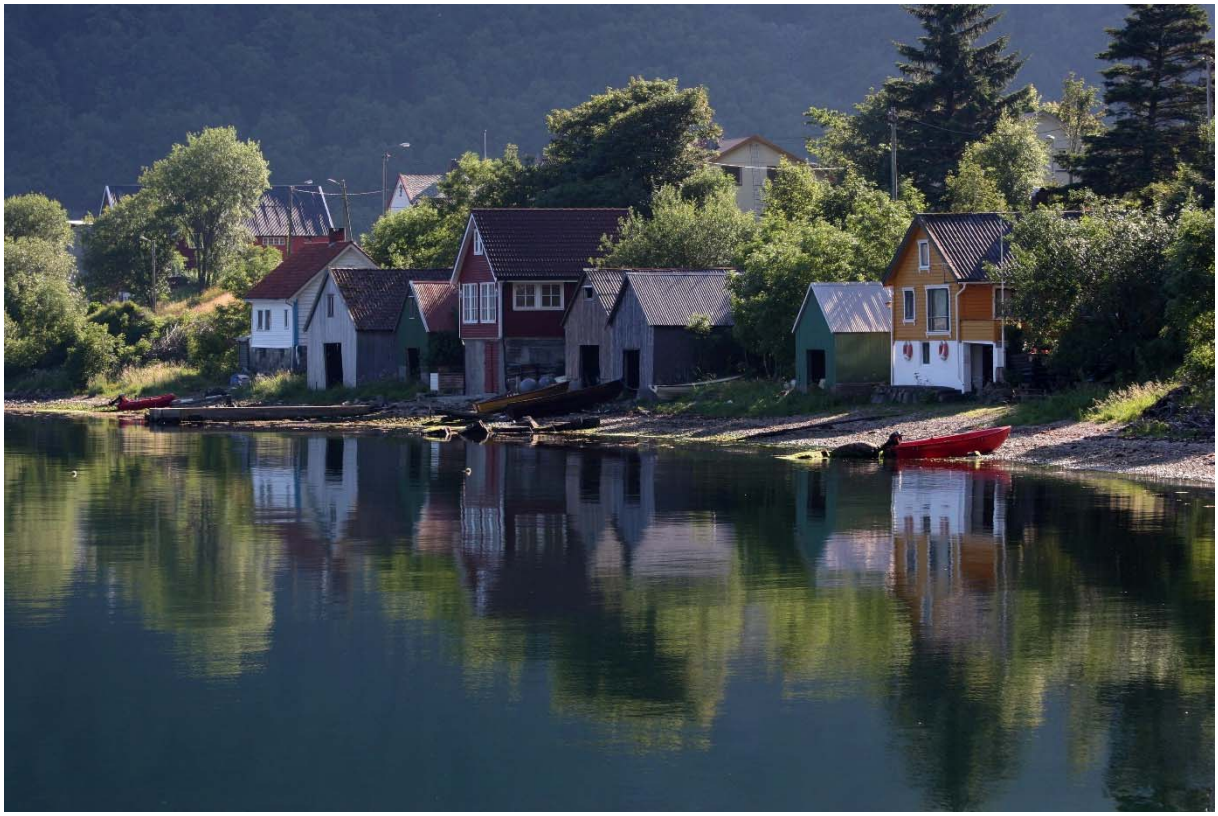

Figur 5-16 Dirdalsstranda. (Foto: Geir Einarsen, http://www.gjesdal.kommune.no/tjenester/natur-og-miljo/fiske-fangst-og-akvakultur/).

7 Dirdal – Gilja

Dirdal er et smalt og langt landskapsrom med bratte fjellsider, spredt bebyggelse og jordbruk i dalbunnen. Kulturlandskap og tekniske inngrep i form av kraftledninger preger landskapet og det går i dag to 50 kV ledninger samt en 22 kV ledning gjennom dalen. Elva er et flott landskapselement i dalen. Landskapet i Dirdal er typisk for regionen og derfor av middels verdi.

Figur 5-17 Eksisterende ledningsnett som krysser hovedveien i Dirdalen (Foto: Google Streetview).

Figur 5-18 Kraftledningene går i dag midt i dalen og går langs elva store deler av veien.

Figur 5-19 Dirdalsåna i flom

Figur 5-20 Typisk landskap i Dirdal med jordbruk, spredt bebyggelse og bratte fjellsider.

Figur 5-21 Dirdal ved Gilja.

Tabell 10. Oppsummering av landskapsverdier for de ulike delområdene.

Delområde	Delstrekning	Verdi landskap
Seldalsheia	4-A	Middels til liten
Kvelvane - Bynuten	3-C	Stor til middels
	3	
Ragstjørna	3	Middels
	2-CG	
	2-E	
Ragsvatnet	2-CG	Middels
	2-CE	
	2-C	
	2-D	
Morkafjellet	2-D	Middels
Dirdalsstranda	2-C	Middels til stor
Dirdal - Gilja	2-C	Middels
	2-D	

5.2 Friluftsliv

5.2.1 Turområder

De viktigste friluftsområdene i denne utredningen er turområdene rundt Bynuten og Selvikstakken (figur 5-22, figur 5-23 og figur 5-24). I dette fjellpartiet er det et omfattende sti-nettverk, og det foreligger rutebeskrivelser av fem forskjellige rundturer som går inn til de overnevnte områdene (Den Norske Turistforening 2016). Samtlige av disse har utgangspunkt fra Søredalen. Bynuten er for øvrig den høyeste toppen i Sandnes kommune med sine 671 m.o.h. Viktigheten av dette området i friluftlivssammenheng synliggjøres også i Rogaland Fylkeskommunes fylkesdelsplan for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturvern, der området er avmerket som prioritert turområde (Rogaland Fylkeskommune 2003).

Figur 5-22. Utsyn mot fjellområdet ved Bynuten.

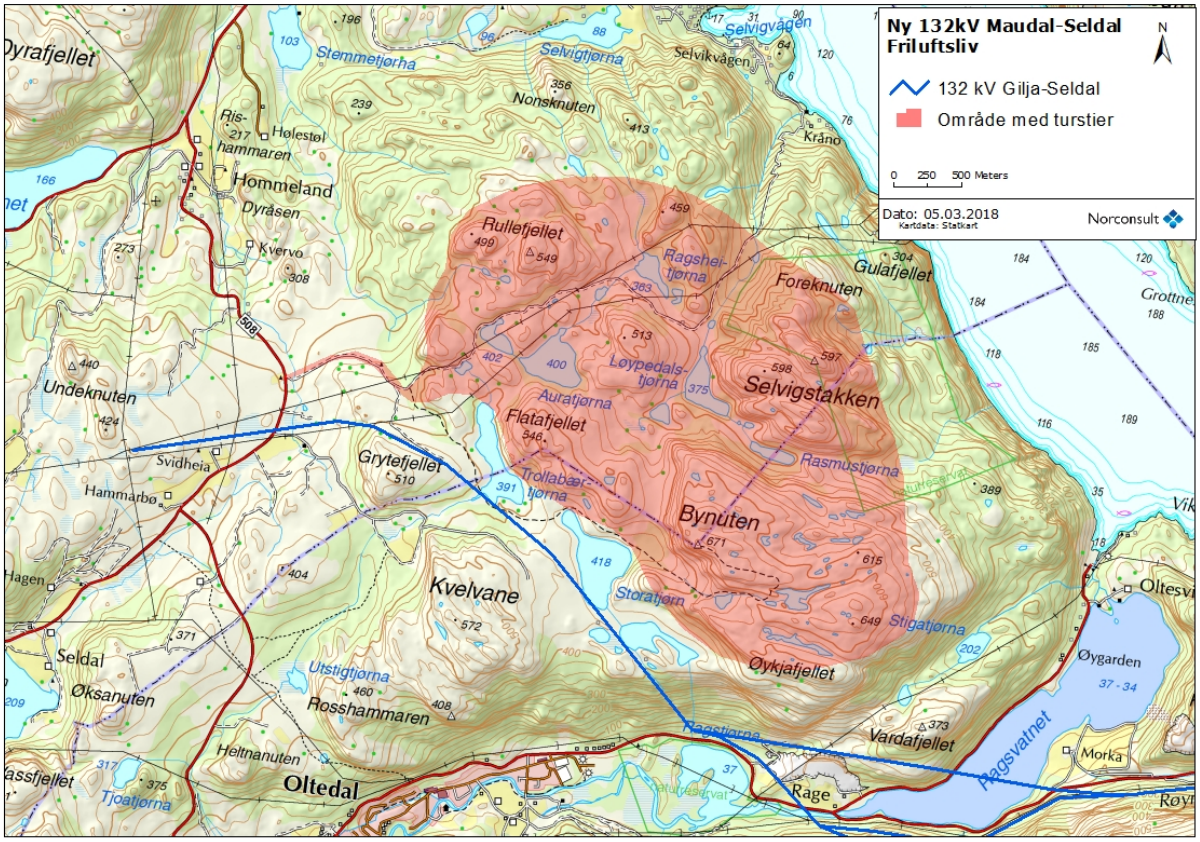

Figur 5-23. Fjellområdene nord for tiltaksområdet er viktige turområder, og det markerte området inkluderer flere ulike turstier/rundturer med utgangspunkt i Søredalen.

Figur 5-24. Kartet viser den merkede turstien fra Søredalen til toppene Bynuten, Serifjellet og Selvikstakken. Kartet er hentet fra Den Norske Turistforenings nettside www.ut.no.

Figur 5-25. Kraftledningen er planlagt langs forsenkningen midt i bildet. Bynuten og fjellområdet rundt sees i bakkant.

Ved Madlandsheiene og Vådlandsknuten er det, likeledes med områdene rundt Bynuten/Selvikstakken, et omfattende nettverk av merkede turstier (figur 5-26). Fra Madland går det en tursti forbi Longatjørn og videre nordover. Den passerer vest for Videmyr og Stølsvatnet før den stuper nedover mot Dirdal (Figur 5-27). Stien blir relativt mye benyttet (Eiane pers. medd.). Tilsvarende går en sti ned til Gilja fra fjellområdene mellom Madland og Dirdal (figur 5-28). Denne er skiltet og plassert ved en parkeringsplass som benyttes både av laksefiskere og turfolk.

I tillegg til de inntegnete DNT-løypene går det to øvrige merkede turstier fra dalen mellom Gilja og Dirdal og videre opp til fjellet. Det opplyses at det er noe moderat bruk av disse stiene, og at de i stor grad blir benyttet av lokalkjente (Eiane pers. medd.).

Det er ingen registrerte, statlig sikra friluftsområder nær tiltaksområdet, da det nærmest beliggende arealet er ved Eikeneset nord for Oltedalsvatnet (Miljødirektoratet 2016).

Figur 5-26. Turløypenett i områdene rundt Madlandsheia / Vådlandsknuten. To av turstiene går fra/til planområdet ved Dirdal og Gilja. Kartet er hentet fra Den Norske Turistforenings nettside www.ut.no.

Figur 5-27. Videmyra, med Dirdalen i bakgrunnen.

Figur 5-28. En av innfallsportene til stinettverket rundt Vådlandsknuten/Madlandsheia er ved Gilja, nær tiltaksområdet.

5.2.2 Jakt og fiske

5.2.2.1 Jakt

Av hjortevilt blir det i Gjesdal kommune skutt flest rådyr, der årlige fellingstall ligger på rundt 50 dyr. I kommunen ble det i 2014 og 2015 tildelt en total kvote på hhv 109 og 108 hjort. Fellingsprosenten var relativt lav, da det ble skutt 32 og 28 dyr samlet i kommunen de to årene. For elg er tallene enda mer beskjedne, da det totale fellingstallet i kommunen var hhv to og seks dyr i 2014 og 2015 (Hjorteviltregisteret 2016).

I tillegg til private jaktvald disponerer Stavanger og Rogaland JFF et terreng som det selges jaktkort via Inatur, med en kvote på seks rådyr i tillegg til småvilt (figur 5-29). Deler av dette området ligger innenfor planområdet.

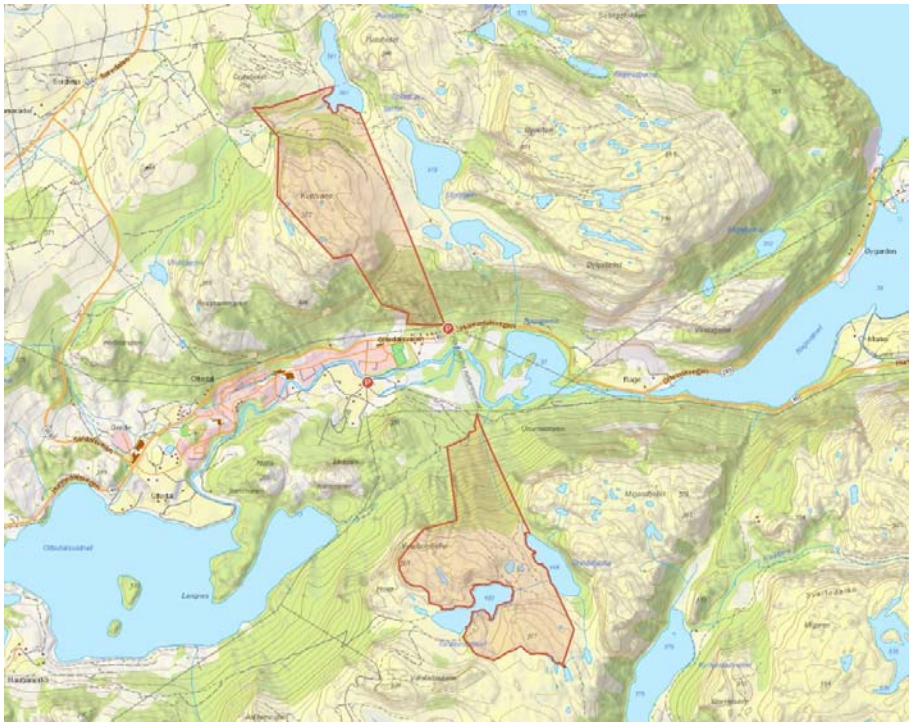

Figur 5-29. Stavanger og Rogaland JFF disponerer et område i Gjesdal der det selges jaktkort til medlemmer. Deler av dette området er beliggende i planområdet til planlagt kraftledning.

5.2.2.2 Fiske

Dirdalselva, som renner ut i Frafjorden ved Dirdal, er lakseførende på utbyggingsstrekningen. Elva har de senere år blitt en populær fiskeelv i Rogaland, da laksebestanden har tatt seg betydelig opp grunnet forbedret vannkvalitet. I 2015 ble det solgt 1481 døgnkort på den lakseførende strekningen fra Giljajuvet til sjøen. I tillegg til dette kommer sesongkort (75 stk) og grunneierkort. Elva kan dermed også sies å ha betydning for regionalt reiseliv. I 2016 viste den totale innrapporterte fangsten et antall på 1301 laks og 106 sjøørret. Det blir tatt relativt mye mellomlaks og storlaks i elva. Om lag ¼ av fangsten var storlaks over syv kilo i 2015, mens det i 2016 sank til 1/6 av den totale fangsten. Over halvparten av det totale antallet laks var derimot mellomlaks (3-7 kg) (Scanatura 2016).

Fylkesvei 45 går nært inntil og parallelt med elva langs hele Dirdalen. Elva besøkes nok først og fremst fordi selve utøvelsen av fisket er attraktivt, snarere enn omgivelsene rundt.

Ved Gilja, nær tiltaksområdet, er det blant annet tilrettelagt parkeringsplass for fiskere med informasjon om de ulike sonene i elva (figur 5-31).

Som sportsfiskeelv har området kvaliteter som det ikke finnes mange andre alternativer til i regionen, men den er samtidig ikke unik i sitt slag. Elva vurderes derfor således isolert sett å ha middels til stor verdi for friluftsliv.

Utover Dirdalselva er det ørret i de fleste innsjøer i regionen. Tilgangen til fiske varierer fra innsjø til innsjø, men eksempelvis er det fritt fiske i Trodlabergtjørna som er beliggende ved tiltaksområdet mellom Grytefjellet og Flatafjellet/Bynuten (Ryfylke friluftsråd 2016).

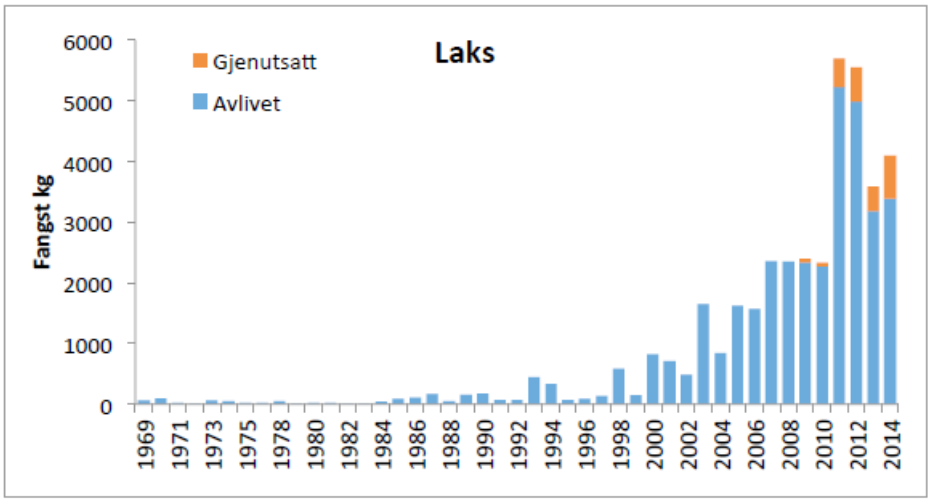

Figur 5-30. Årlig fangst av laks (kg) fra 1969 til 2014. I 2015 var fangsten på 6355 kg, mens den i 2016 var 6032 kg. Figuren er hentet fra Driftsplan for Dirdalselva (Dirdalelvas Fellesforvaltning SA 2016).

Figur 5-31. Parkeringsplass nær Dirdalselva ved Gilja, med informasjon om fiskeregler i vassdraget.

5.2.3 Reiselivsnæring

Generelt

Det er ingen reiselivsbedrifter som er beliggende i tiltakets influensområde og som kan sies å bli berørt av tiltaket. Det vil derfor ikke utføres en separat verdi- og konsekvensvurdering av deltemaet reiseliv. Dirdalselva kan ha en viss betydning for regionalt friluftsliv, noe verdi- og konsekvensvurderingen tar hensyn til. En kort beskrivelse av elva i reiselivssammenheng er gitt nedenfor. I tillegg gis det en kort presentasjon av hyttebyen Giljastølen. Ledningen må krysses for å

komme inn til området, men Giljastølen defineres like fullt som utenfor tiltakets influensområde og holdes følgelig utenom verdi- og konsekvensvurderingen.

Dirdalselva

I kapittel 5.2.2.2 er det gitt en kort beskrivelse av laksefisket i Dirdalselva. Det er oppgitt at årlig antall laksefiskere i elva er om lag 400 (Dirdalselva Fellesforvaltning SA 2016). Elva ligger lett tilgjengelig fra Sandnes og Stavanger, og kan således benyttes av et stort antall mennesker også til kortere dagsturer. Den har dermed en viss betydning for regionalt reiseliv selv om de fleste reiser nok begrenses til dagsturer.

Giljastølen

Giljastølen er en større hytteby beliggende ca 2,5 km nord for planlagt ledningstrasé og Gilja transformatorstasjon. I tillegg til et etablert hyttefelt innehar området skitrekk, utleiehytter, campingplass og ellers gode bade- og turmuligheter. Giljastølen med dets tilbud innenfor friluftsliv og reiseliv er som tidligere nevnt utenfor tiltakets influensområde og vurderes ikke nærmere.

5.2.4 Verdivurdering friluftsliv

5.2.4.1 Delstrekning 4-A, 3-C og 3

Som nevnt er fjellområdene nord for ledningstraseen mye benyttet til friluftsliv og rekreasjon, og landskapet i området er en viktig faktor til dette. Verdien av området sett i friluftslivsperspektiv vil naturligvis variere med avstanden fra selve turområdet, da det potensielle influensområdet er svært stort på grunn av det vide utsynet fra fjellområdet (figur 5-32). De vurderte trasèalternativene er beliggende i det som må kunne omtales som nært influensområde til det omtalte turmålet, og tiltaksområdet nærmest turmålene vurderes derfor å ha stor til middels verdi for lokalt og regionalt friluftsliv. For delstrekning 4-A, som er beliggende 3-5 kilometer unna utsiktspunktene på fjellet og i tillegg delvis skjermet og på andre siden av fylkesvegen, vurderes verdien som middels til liten.

Figur 5-32. Utsikt fra Bynuten retning vestover mot tiltaksområdet. Grytefjellet sees midt i bildet.

5.2.4.2 Delstrekning 2-CG

Delstrekningen går sør for Vardafjellet før den krysser over Ragsvatnet. Det er ikke registrert spesielle friluftslivsinteresser i området, men Ragsvatnet har som øvrige innsjøer i området en verdi som utfartsområde for fisking, bading og andre relevante aktiviteter. Området er dermed godt egnet for friluftsaktiviteter, men innehar ingen spesielle kvaliteter som det ikke finnes alternativer til i nærområdet. Det går veier på begge sider av vannet som reduserer kvaliteten på området, men som på den andre siden gjør området lett tilgjengelig for allmennheten. Verdien vurderes derfor som middels til liten for lokalt friluftsliv, mens verdien for regionalt friluftsliv vurderes som liten.

5.2.4.3 Delstrekning 2-E

Delstrekningen utgjør kun det begrensede området der ledningen krysser dalbunnen ved Rage, og verdien for friluftsliv og reiseliv vurderes som liten.

5.2.4.4 Delstrekning 2-CE

Delstrekningen går i fjellsiden på sørsiden av Ragsvatnet, og kan således sies å være i influensområdet til aktivitet som er knyttet til innsjøen. Verdivurderingen blir dermed tilsvarende som for alternativ 2-CF, middels til liten for lokalt friluftsliv og liten for regionalt friluftsliv.

5.2.4.5 Delstrekning 2-C

Delstrekningen går gjennom Røyrdalen og videre langs Dirdalen på sørsiden av Dirdalselva. Dirdalselva har som tidligere nevnt en betydelig verdi som sportsfiskeelv, og ledningstraseen er innenfor det som kan defineres som influensområdet til denne. Strekningen berører DNT-sti ved Gilja samt merkede stier ved Frøyland og Dokkholm Verdien av delområdet vurderes derfor som middels til stor for friluftsliv og reiseliv.

5.2.4.6 Delstrekning 2-D

Alternativet krysser fjellområdene ved Morkafjellet og Stølsvannet, og noe av stinettverket i dette fjellområdet er beliggende i tiltakets planområde. Turområdet som berøres har en viss kulturhistorisk

verdi grunnet tydelige tufter etter stølshus på Morkastølen og ved Stølsvatnet (Den Norske Turistforening 2016). Det opplyses om at områdene benyttes forholdsvis mye av medlemmer av Stavanger Turistforening og andre mindre foreninger og enkeltpersoner (Andersen pers. medd.).

Da området anses som viktigere for brukere bosatt i nærområdet fremfor innbyggere øvrige steder i regionen, vurderes verdien som noe større for lokalt friluftsliv sammenlignet med den regionale verdien.

For fagtema friluftsliv og reiseliv vurderes dette området å ha middels verdi for lokalt friluftsliv og liten til middels verdi for regionalt friluftsliv.

Tabell 11. Oppsummering av friluftslivsverdier for de ulike delstrekningene.

Delstrekning	Verdi friluftsliv	
4-A	Middels – liten	
3-C	Stor – middels	
3	Stor – middels	
2-CG	Middels – liten lokal	Liten regional
2-E	Liten	
2-CE	Middels – liten lokal	Liten regional
2-C	Middels - stor	
2-D	Middels lokal	Liten-middels regional

6 Omfang- og konsekvensvurdering

6.1 Landskap

6.1.1 Delstrekning 4-A, 3-C og 3

På delstrekning 4-A vil ny ledning bygges parallelt med de eksisterende ledningene som krysser Fv 508 på Seldalsheia. Ledningen vil bygges på nordsiden av ledningen Lyse–Tronsholen 1 og krysse de to ledningene mot Lysebotn ved Grytefjellet. Mastene ved kryssingen vil være i overkant av 20 m høye og den høyeste av disse, vil bli synlig i silhuett sett fra fylkesveien. Den nye ledningen vil bidra til ytterligere inngrep i et område som allerede er sterkt preget av kraftledninger, men vil ikke endre det totale landskapsbildet i noen særlig grad.

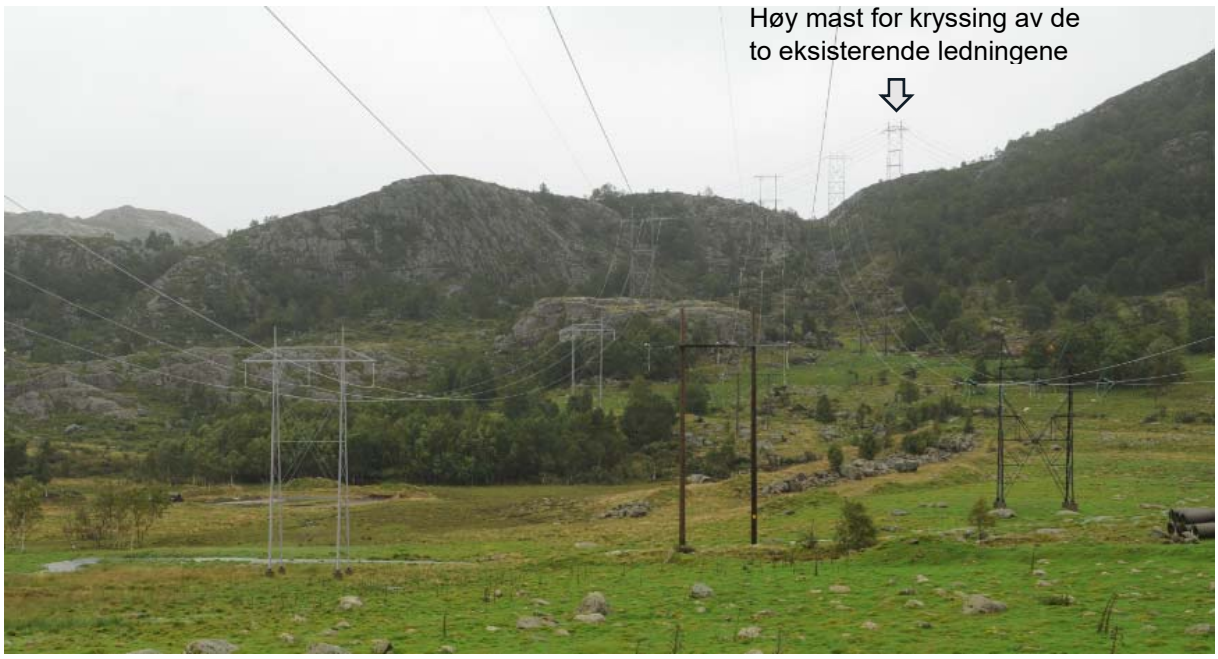

Figur 6-1 Seldalsheia, visualisering av ny ledning til venstre i bildet. Statnetts omsøkte 420 kV trasé vil komme til venstre for visualisert ledning, men er ikke visualisert her. Eksisterende Lyse 2-ledning er retusjert vekk til venstre i bildet.

På østsiden av Grytefjellet (3-C) har landskapet et storskala åpent preg og her vil tiltaket dessverre medføre inngrep i et nokså urørt område, men kraftledningen vil absorberes av det store rommet på en god måte og mastetypen som er valgt gjør synligheten av ledningen så liten som mulig. Ledningen ligger åpent til og vil være mer eller mindre synlig fra de høyere fjellene omkring avhengig av værforhold.

Ved Trodlabergtjørna må ledningen forsere ryggen av åpen beitemark og her vil master og ledning kunne ses i silhuett mot himmelen, se visualiseringen under. Videre østover vil ledningen få bakgrunnsdekning og bli mindre framtredende i landskapet.

Figur 6-2 Figuren viser traseen rundt Grytefjellet

Figur 6-3 Visualisering av ledningen ved Trodlabekken. der den krysser ved utløpet av vannet og vil bli synlig i silhuett over ryggen med beitemark.

Ledningen går videre sørover i et åpent landskap langs små vann oppe på heia og krysser rett ved en hytte som vil oppleve ekstrem nærføring. Trasevalget er ikke ideelt, men det er ikke så mange gode alternativer. Ledningen vil her være synlig fra fjellområdene rundt, spesielt turmålet Bynuten. Traseen stuper ned fjellsida mot Ragstjørna, men har her god bakgrunnsdekning i berget. Ledningen vil bli lite synlig fra bebyggelsen nær Oltedal.

Figur 6-4 Hytta.

Figur 6-5 Ledningstraseen sett fra Bynuten

Figur 6-6 Traseen sett fra Bynuten. Det er lagt på en hvit strek i traseen på visualiseringen for at traseen skal komme bedre fram her i rapporten. Se ellers vedlagt visualisering.

Figur 6-7 Visualisering fra Kvelvane mot hytta.

Figur 6-8 Traseen ned mot Ragstjørna er vist med lys strek i bildet tatt på Oltedalsveien.

Figur 6-9 Bildet er tatt fra Oltedalsveien og viser det bratte partiet der ledningen går opp på fjellet. Her er det god bakgrunnsdekning men masta på toppen kan bli synlig i silhuett.

6.1.2 Alternativ 2-CG

Dette alternativet medfører en uheldig kryssing av landskapets hovedform Ragsvatnet og er det alternativet som kommer dårligst ut med tanke på synlighet. I et åpent og vidt landskapsrom som Ragsvatnet vil kryssingen være godt synlig på grunn av at vannet tiltrekker seg oppmerksomheten i rommet og dermed gjør det sårbart for inngrep. Kryssingen av vannet må også flymerkes. Alternativet medfører ny trasé på hele strekningen, altså ingen parallelføring på denne delstrekningen.

Figur 6-10 Bildet er tatt fra gården Morka og viser dagens situasjon.

Figur 6-11 Visualisering av kryssingen av Ragsvatnet. Flymerking innebærer merking av både master og flymarkører på linene.

Figur 6-12 Merkede spennmaster og liner ved gården Morka.

6.1.3 Alternativ 2-E

Dette alternativet medfører også ny trasé på hele strekningen, ingen parallelføring.

Synligheten av et nytt inngrep avhenger av egenskaper i omgivelsene. Terreng og vegetasjon vil kunne skjerme et inngrep. På denne strekningen vil topografi og vegetasjonen være med på å redusere synligheten av inngrepet og ny ledning vil tiltrekke seg mindre oppmerksomhet enn i et åpent landskap.

Bortsett fra selve kryssingen av elva mellom Ragstjørna og Ragsvatnet anses virkningene på landskapet som små. Selve kryssingen av elva vil kunne påvirke småskala landskapsopplevelse noe, men tilstedeværelse av flere luftspenn samt Rv45 gjør at samlet virkning forventes å bli små.

Figur 6-13 Ved kryssing av veien.

6.1.4 Alternativ 2-CE og 2-C nordlig del

Disse alternativene er planlagt parallelført med eksisterende kraftledninger. Parallelføring kan bidra til å redusere nye inngrep i landskapet. At det allerede eksisterer kraftledninger i området påvirker naturligvis det visuelle omfanget av en ny ledning. Eksisterende traseer har ofte glidd inn i hverdagslandskapet, og blir i større eller mindre grad oppfattet som en del av det. Det kan derfor trekke i retning av større aksept ved å bygge til nye parallelle ledninger, eller kanskje i enda større

grad å bygge om i eksisterende trasé. Ofte vurderes det totalt sett som avbøtende å samle inngrep, framfor å spre disse over større områder.

Imidlertid er ikke dette alltid uproblematisk. Parallelføring forsterker det samlede visuelle inntrykket av ledningene. Ryddebelter er ofte mer synlige enn selve ledningen på avstand og ved parallelføring blir ryddebeltet bredere. Ved parallelføring av ledninger er det ønskelig å gi ledningene samme rytme og mastetype for å dempe tilløp til visuelt rot. Det vil ikke kunne gjennomføres her. Den nye ledningen vil bli visuelt mer dominerende med nye og høyere master. Når man som her må bygge den nye traseen parallelt med den gamle før man kan rive de opprinnelige, kan det være et problem at den nye traseen ikke blir optimal fordi den opprinnelige traseen har okkupert den beste linjeføringen.

Likevel anses dette alternativet som det beste for landskap på strekningen i forhold til alternativet med «fjordkryssing» og ny trasé over fjellet.

Figur 6-14 Visualisering av alternativ 2-CE

Figur 6-15 Visualisering av alternativ 2-C fra Dirdal

6.1.5 Alternativ 2D

Alternativ 2-D medfører en helt ny trasé med kraftledning i et ellers urørt naturlandskap over et fjellområde med fine landskapskvaliteter. To spenn på denne strekningen er merkepliktige, se visualiseringene under.

I skogsterreng vil ofte ryddegata være den mest dominerende virkningen av en ny kraftledning. De bratte fjellsidene med skog er sårbare for inngrep og inngrepet vil bli godt synlig på strekningen 2-D.

Alternativet er mindre synlig fra bygda og veien i dalen, men scorer dårlig på målet om å samle inngrep.

Figur 6-16 Visualisering av alternativ 2-BD ved Yleskogvatnet. Del 1. Dette spennet er visualisert med flymarkører og fargede mastebein (gule).

Figur 6-17 Visualisering av alternativ 2-BD ved Yleskogvatnet. Del 2. Spennet over dalen til høyre i bildet er også merkepliktig og visualisert med flymarkører.

6.1.6 Delstrekning 2-C sørlig del

Her går traseen i hovedsak i skoglandskap langs sørsiden av dalen. Å legge kraftledningen til ene siden av dalen og ikke midt i slik som i dag, er et godt grep landskapsmessig sett, da tiltaket følger i kanten av landskapets hovedform hele veien på en bedre måte. Langsmed dalsiden vil ledningen ligge mer anonymt til i dalen, den vil få god bakgrunnsdekning hele veien, men alternativet medfører mer ryddegate enn dagens situasjon. Tiltaket vurderes å medføre middels til liten negativ konsekvens på denne strekningen.

Figur 6-18 Visualisering av 2-C sørlig del.

Figur 6-19 Visualisering av siste del av ny ledning, 2-C.

6.1.7 Oppsummering

Tabell 6-1 oppsummerer de ulike alternativenes konsekvenser i driftsfasen for fagtema landskap.

Tabell 6-1. Tabellen viser en sammenstilling av konsekvensgradene for tema landskap

Delstrekning	Verdi	Omfang	Konsekvens	Rangering
4-A	Middels til liten	Middels til lite	Middels til liten negativ	
3-C	Stor til middels	Middels negativt	Middels negativ	-
3	Stor til middels	Middels negativt	Middels negativ	-
2-CG / 2-C	Middels	Stor negativ	Middels til stor	3
2-E / 2-CE / 2-C	Middels	Middels negativ	Middels negativ	1
2-E / 2-D	Middels	Middels	Middels negativ	2
2-C sørlig del	Middels	Middels til lite	Middels til liten negativ	-

6.1.8 Effekter av riving

Riving av de to eksisterende ledningene Maudal I og Maudal II vil muligens gjennomføres i tidsrommet 2025 til 2030 og vil ha en stor positiv effekt med tanke på opplevelsen av landskapet i dalen.

Figur 6-20 Eksisterende ledninger med betongmaster gjennom Dirdal. Foto: Lyse

Samlet konsekvens ved bygging av ny ledning sammenstilt med effektene av rivingen av de to eksisterende ledningene vil gi størst positiv effekt gjennom Dirdal (2-C). Her vil samlet konsekvensgrad bli positiv, det samme gjelder for alternativet langs Ragsvatnet (2-C og 2-CE). Samlet konsekvensgrad for alternativ 2-CG, kryssingen av Ragsvatnet, vil ikke bli positiv på grunn av at kryssingen her blir svært dominerende i landskapsbildet og den positive effekten av saneringen veier ikke opp for de negative endringene i dette delområdet. For delområdet Morkafjellet, som er uten

tekniske inngrep i dag, vil saneringen sammenlagt medføre positiv konsekvensgrad da den positive effekten av saneringen langs Ragsvatnet og sett fra Dirdal er såpass stor.

6.2 Friluftsliv og reiseliv

6.2.1 Delstrekning 4-A og 3-C

Tiltaket vil ikke på noen måte hindre utøvelsen av friluftslivet i fjellområdet rundt Bynuten og Selvikstakken, og det er sannsynlig at bruksfrekvensen vil være tilsvarende som i dag i tiltakets driftsfase. Opplevelseskvalitetene kan derimot forringes noe ved at det er større menneskeskapte konstruksjoner fra utsiktsområder som i dag har et landskapsbilde relativt fritt for inngrep med unntak av eksisterende parallelførte kraftledninger fra Seldal til Forsand.

Omfanget av tiltaket vil avhenge av hvordan ledningen påvirker landskapsbildet fra de godt besøkte utsiktspunktene. Som nevnt vil ikke tiltaket påvirke bruksmulighetene til friluftslivet i området, da det ikke vil medføre noen form for barriere. Attraktiviteten kan derimot sies å reduseres noe, samtidig som områdets identitetsskapende betydning kan forandres noe. Imidlertid går det to eksisterende ledninger i influensområdet i dag, slik at området ikke er fritt for eksisterende inngrep. Tiltaket vil heller ikke fremstå som spesielt dominerende i landskapet.

Omfanget vurderes som lite til middels negativt for alternativ 3-C, mens delstrekning 4-A vil ha mindre påvirkning. En sammenstilling av verdi og omfang medfører dermed at konsekvensen vurderes til hhv **middels til liten negativ** for delstrekning 3C og **liten negativ** for delstrekning 4-A for fagtemaet friluftsliv og reiseliv.

6.2.2 Delstrekning 3

For delstrekning 3 gjelder de samme vurderingene som er gjort for delstrekning 3-C, da påvirkningen er omtrent den samme (se figur 6-5, figur 6-6 og figur 6-7). Konsekvensen vurderes således som **middels til liten negativ**.

6.2.3 Delstrekning 2-CG / 2-C og 2-E / 2-CE / 2-C

2-CG / 2-C

Et spenn over Ragsvatnet vil være et svært tydelig inngrep i området (se figur 6-11 og figur 6-12). Like fullt går fylkesvei 45 og 285 på hver sin side av innsjøen, i tillegg til eksisterende kraftledninger sør for fylkesvei 45 og steinbrudd ved Rauafjellet på østsiden av innsjøen, slik at nærområdet til innsjøen fremstår relativt inngrepstungt også i dag.

Ved Dirdal er ledningen planlagt i lisiden på oversiden av eksisterende ledningsnett (se figur 6-15). Dirdalselva går her på andre siden av dalbunnen, adskilt av blant annet fylkesveien og større jordbruksarealer. Ledningen vurderes å ikke påvirke opplevelsen av friluftsaktiviteter knyttet til elva, og har således ubetydelig omfang og konsekvens i dette området.

For lokalt friluftsliv vurderes delstrekningen fra Rage til punktet der alternativ 2-C møter alternativ 2-D i Dirdal å ha **liten negativ** omfang og konsekvens for lokalt friluftsliv, mens omfang og konsekvens vurderes til **ubetydelig til liten negativ** for regionalt friluftsliv.

2-E / 2-CE / 2-C

Dette alternativet går parallelt med eksisterende ledningsnett langs hele sørsiden av Ragsvatnet, og vil således utgjøre et langt mindre inngrep enn et eventuelt spenn over innsjøen (se figur 6-14). Tiltaket vil påvirke opplevelsen av friluftsliv i svært liten grad som følge av parallellføringen og det faktum at fylkesveien vil være beliggende mellom innsjøen og ledningen.

Ved Dirdal er traseen den samme som for alternativ 2-CG / 2-C og konsekvensen følgelig den samme.

For lokalt friluftsliv vurderes delstrekningen fra Rage til punktet der alternativ 2-C møter alternativ 2-D i Dirdal å ha **ubetydelig til liten negativ** omfang og konsekvens for lokalt friluftsliv og **ubetydelig** omfang og konsekvens for regionalt friluftsliv.

6.2.4 Delstrekning 2-E / 2-D

Delstrekningen krysser et fjellområde som i dag fremstår som uten menneskelig inngrep foruten vannkraftproduksjon fra Stølsvatnet (figur 6-21), og tiltaket vil medføre at kvaliteten reduseres i noe grad (se figur 6-16 og figur 6-17). Det er likevel grunn til å tro at bruksfrekvensen ikke vil påvirkes vesentlig. For friluftslivet i området vurderes tiltaket å ha middels til lite negativt omfang. Sammenstilling av verdi og omfang medfører at konsekvensen vurderes som **middels til liten negativ** for lokalt friluftsliv og **liten til middels negativ** for regionalt friluftsliv.

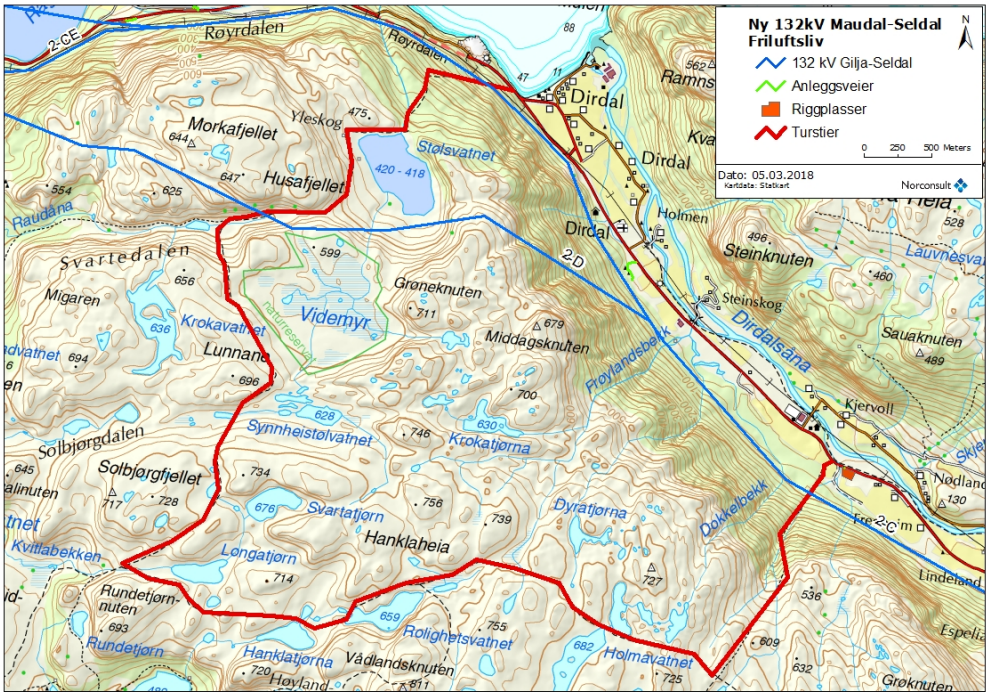

Figur 6-21. Ledningsalternativ 2-D krysser DNT-sti på fjellet mellom Videmyra og Stølsvatnet. Alternativ 2-C krysser samme sti nær Dirdal i samme område som eksisterende ledningsnett. Ledningen krysser DNT-sti i dalbunnen ved Gilja.

6.2.5 Delstrekning 2-C sørlig del

Delstrekning 2-C går i all hovedsak på motsatt side av dalen og fylkesveien i forhold til Dirdalselva. Tiltaket vurderes derfor ikke å ha nevneverdig betydning for sportsfiskeinteressene i elva.

Kraftledningen krysser turstien som går fra Gilja, samt merkede stier ved Frøyland og Dokkholm, mot fjellområdene vest for dalen nede i dalbunnen. Da turmålene og kvaliteten til dette er knyttet til fjellområdene og de gamle stølene oppe på fjellet, vurderes omfanget av ledningen å kun være marginalt negativt for den totale opplevelsen av friluftslivet i området.

Delstrekningen vurderes totalt sett å ha lite negativt til ubetydelig omfang for friluftsliv og reiseliv uavhengig av plassering av transformatorstasjon. Etter en sammenstilling av verdi og omfang vurderes konsekvensen som **liten negativ** for friluftsliv og reiseliv på delstrekningen.

6.2.6 Oppsummering

Tabell 2. Verdi- og konsekvensvurdering for regionalt friluftsliv.

Delstrekning	Verdi	Omfang	Konsekvens	Rangering
4-A	Middels – liten	Liten negativ-ubetydelig	Liten negativ	-
3-C	Stor – middels	Lite - middels negativt	Middels - liten negativ	-
3	Stor – middels	Lite - middels negativt	Middels - liten negativ	-
2-CG / 2-C	Liten / Middels-stor	Ubetydelig - lite negativt	Ubetydelig - liten negativ	2
2-E / 2-CE / 2-C	Liten / Liten / Middels-stor	Ubetydelig	Ubetydelig	1
2-E / 2-D	Liten / Liten-middels	Middels – lite negativt	Liten – middels negativ	3
2-C	Middels - stor	Liten negativ – ubetydelig	Liten negativ	-

Tabell 3. Omfang- og konsekvensvurdering for lokalt friluftsliv.

Delstrekning	Verdi	Omfang	Konsekvens	Rangering
4-A	Middels – liten	Lite negativ - ubetydelig	Liten negativ	-
3-C	Stor – middels	Lite til middels negativt	Middels til liten negativ	-
3	Stor – middels	Lite til middels negativt	Middels til liten negativ	-
2-CG / 2-C	Middels-liten / Middels-stor	Lite negativt	Liten negativ	2
2-E / 2-CE / 2-C	Liten / Middels – liten/ Middels-stor	Ubetydelig – liten negativ	Ubetydelig – liten negativ	1
2-E / 2-D	Liten / Middels	Middels – lite negativt	Middels – liten negativ	3
2-CD	Middels - stor	Liten negativ – ubetydelig	Liten negativ	-

6.2.7 Effekter av riving

Effektene tiltaket har for friluftslivsinteressene rundt Bynuten vil ikke påvirkes dersom eksisterende Maudal 1 og Maudal 2 ledninger rives, da disse følger Røyrdalen videre mot Oltedal og således er utenfor dette influensområdet.

For friluftlivsinteressene i Dirdalen vil rivingen være positivt, da denne går nær Dirdalselva samt krysser stien fra Dirdal mot Stølsvannet. Isolert sett vurderes de to eksisterende ledningene å ha en noe større negativ konsekvens enn den planlagte ledningen i landskapet, slik at den samlede konsekvensen etter en eventuell riving vurderes som liten positiv i dette området.

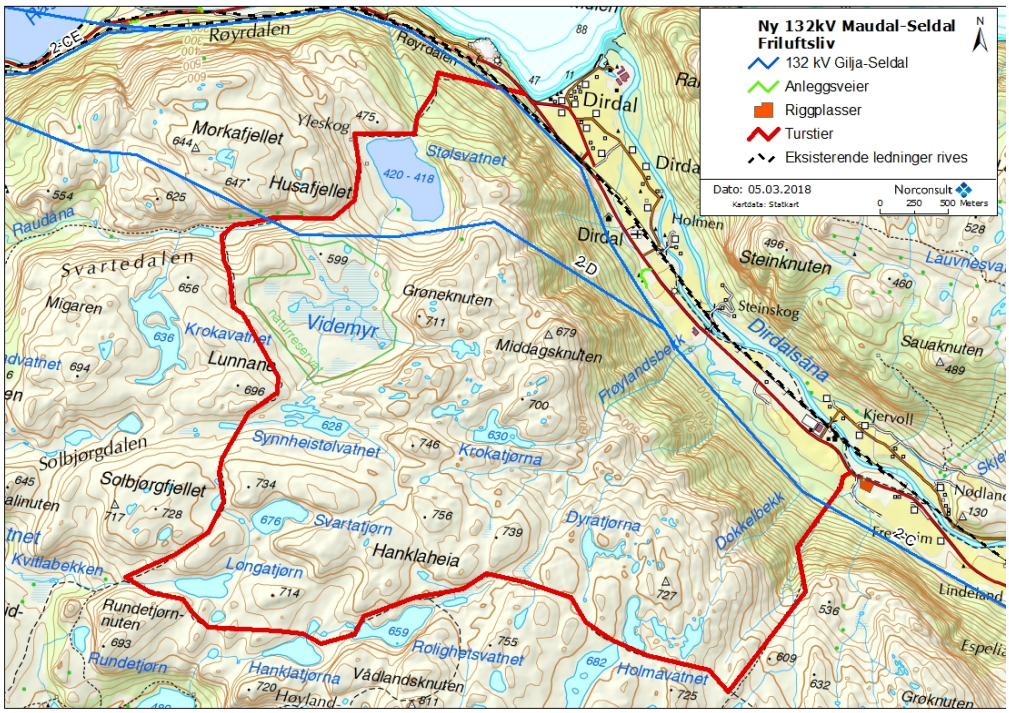

Figur 6-22. Kart som viser nye alternative ledningstraseer (blått), eksisterende ledninger som er planlagt revet (svartstiplet) og turstier (rødt).

7 Konsekvenser i anleggsfasen

7.1 Landskap

I anleggsfasen er de største konsekvensene knyttet til skade på terreng i forbindelse med midlertidige anleggsveier samt riggområder og lagringsplass for maskiner og utstyr. Størst negativt omfang av nye inngrep vil være der ny trasé går i bløtt terreng eller skogsterreng der det ikke er tekniske inngrep fra før og en må bygge anleggsveier til mastepunktene. Helikopter til montering vil gjøre terrengskadene betydelig mindre.

Der ny ledningen skal gå langs veier, dyrka mark, beite eller parallelt med eksisterende ledninger, kan eksisterende veier og ryddebelte (der topografien tillater det) benyttes til å frakte personell og utstyr til mastefundamentene. Ny opprusting av gamle anleggstraseer vil imidlertid for en periode igjen bli mer synlige i landskapet. Dersom det må bygges ny midlertidig anleggsvei, skal denne tilbakeføres og revegeteres etter utbygging.

Til riggplasser legges det i stor grad opp til å bruke arealer langs traseen som allerede er opparbeidet. Hvis nytt areal må opparbeides under anleggsperioden, må dette tilbakeføres til opprinnelig stand i sluttfasen av utbyggingen.

Det forutsettes at det utarbeides og følges en miljø-, transport- og oppfølgingsplan (MTA) for anleggsarbeidene, der prinsipper for istandsetting av midlertidige riggområder beskrives.

Ved god planlegging og fokus på å begrense terrengskade mest mulig, vil de negative konsekvensene i anleggsfasen være små for tema landskap.

7.2 Friluftsliv

Anleggsperioden vil medføre støy, visuelle forstyrrelser og i mindre omfang støvplager i og rundt traseen og stasjonsområdet. Kilder til støy vil blant annet være graving og pigging, samt bruk av tungtransport og helikopter, og dette kan oppleves som sjenerende av de som bedriver friluftslivsaktiviteter i nærheten.

De største negative konsekvensene vil trolig være knyttet til arbeid på ledningen mellom Kvelvane og Bynuten, da dette vil være svært godt synlig fra det omtalte turområdet. Ulempene vil imidlertid være kortvarige, da arbeidene vil pågå i en begrenset periode.

8 Avbøtende tiltak

8.1 Landskap

Matting av liner vil dempe de visuelle virkningene, og kan med fordel benyttes på strekninger der ledningen synes fra turmål, vei og bebyggelse.

Refleksdempende isolatorer (kompositt-isolatorer) bør benyttes istedenfor glassisolatorer for å redusere synlighet.

Mastene vil bestå av stål. Nye stålmaster vil under visse lysforhold være svært godt synlig i terrenget på grunn av gjenskinn i metallet. Farging/maling av master er et effektivt avbøtende tiltak for å redusere synlighet. Farga master bør vurderes spesielt i områder med barskog der fargen på terrenget er relativt konstant gjennom året og langs sørvestsiden av Dirdal og Røyrdalen der det er relativt mørk bakgrunn på terrenget og mye skygge. Fargen bør være noe mørk, gjerne grå/beige i blandingsskog eller med grønnskjær i barskogområder.

Begrenset hogst vil være et effektivt avbøtende tiltak i områder der traseen synes godt opp bratte lisider. Dette vil typisk være på delstrekningene 2-D og 3. Ryddegata er oftest den synligste delen av en kraftledning i landskapet.

8.2 Friluftsliv

Kraftledningen bør prosjekteres slik at den blir minst mulig synlig fra turområdet ved Bynuten, både med tanke på plassering og eventuelt farga master, refleksdempende isolatorer og/eller mattede liner. Det bør tilstrebes færrest mulig mastepunkt der ledningen er godt synlig fra turområdene.

Under anleggsfasen må det legges vekt på å minimalisere terrengskadene ved skånsomt anleggsarbeid. Eventuelle skader må utbedres så snart som mulig for å unngå erosjon og utvikling av større landskapsskader.

Om mulig bør anleggsarbeidet foregå i et tidsrom der bruksintensiteten i forhold til friluftsliv er relativt lav, og i alle fall unngå arbeid i ferier og fridager da man vet at områdene benyttes i relativt stor skala.

9 Referanser

9.1 Litteratur

Den Norske Turistforening. 2016. www.ut.no. DNT sin nettside med kart over turløyper.

Dirdalselvas Fellesforvaltning SA. 2016. Driftsplan for Dirdalselva 2016 – 2021.

Hjorteviltregisteret. 2016. www.hjorteviltregisteret.no. Nasjonal oversikt over fangstrapportering av hjortevilt.

Miljødirektoratet. 2016. www.naturbase.no. Digitalt kartinnsyn med informasjon om viktige naturtyper, kulturlandskap, friluftsområder m.m.

Puschmann, O. 2005. Nasjonalt referansesystem for landskap. Beskrivelse av Norges 45 landskapsregioner. NIJOS/NIBIO.

Rogaland Fylkeskommune. 2003. Fylkesdelplan for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturvern. Temakart friluftsliv.

Ryfylke friluftsråd. 2016. www.ryfri.no.

Stavanger Turistforening. 2009. Vakre landskap i Rogaland.

Scanatura. 2016. www.scanatura.no. Nasjonalt fangstrapporteringssystem for anadrome vassdrag.

Vegdirektoratet. 2014. Håndbok V712 – Konsekvensanalyser. Versjon 1.1. Statens Vegvesen.

9.2 Kontaktede personer

Andersen, Odd Jan. Stavanger Turistforening. Ivrig turgåer og dugnadsarbeider i turistforeningen.

Eiane, Siri Alice Sægrov. Gjesdal kommune. Tjenesteområde kultur og samfunn.

Gundersen, Erling. Gjesdal kommune. Kst. kommunalsjef, tjenesteområde kultur og samfunn.

Kro, Ann Kristin. Stavanger Turistforening. Ansvarlig for fjellsport, nærturer og naturforvaltning.